

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

กรณีศึกษา : กองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์

นางสาวอรอนงค์ สมพลรัมย์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

อรอนงค์ สมพลกรัง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง หมู่ที่ 3 ตำบลพุดชา อำเภอมือง
จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ อารักษ์ วีระอำพน , อาจารย์ประครอง ส่งเสริม , 184 หน้า
การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา บ้านพุดชาริมบึง
หมู่ที่ 3 ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์ในการประเมินของ
การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึงในด้านต่างๆ วิธีการดำเนินการในรูปแบบของ
ชีพท์ โมเดล (CIPP Model)เกี่ยวกับบริบทชุมชน ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและการผลิตของ
กองทุนหมู่บ้าน ในส่วนของการเก็บข้อมูลและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ ใช้วิธีการเก็บ
ข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบรายงาน
(บร.1 – บร.12) สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน คือ สมาชิกในหมู่บ้าน ผู้นำชุมชน คณะ
กรรมการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวนครัวเรือน
ในหมู่บ้านพุดชาริมบึงมี 36 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 355 คน สมาชิกผู้กู้ 39 ราย

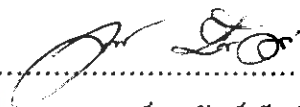
ผลการประเมินโครงการ กระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง บรรลุ
ซึ่งวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งผลให้หมู่บ้านและกองทุน
หมู่บ้านพุดชาริมบึงเกิดศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจ และสังคมทำให้เกิดการพึ่งพา
ตนเองของหมู่บ้านและสมาชิกให้มากขึ้น รวมทั้งยังสร้างให้เกิดความเข้มแข็งในระดับสังคมต่อไป

โดยภาพรวมของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง มีปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านบวกและด้านลบที่
ช่วยส่งเสริมและขัดขวางการเจริญเติบโตของกองทุน ที่มีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ปัญหาและ
อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันในการคิดหาแนวทางในการดำเนินการ
และแก้ไขปัญหาเพื่อประโยชน์แท้จริงที่จะเกิดขึ้น และส่งผลถึงประชาชนในหมู่บ้านพุดชาริมบึง
และประโยชน์ของประเทศอย่างแท้จริง

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคมมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ อารักษ์ ชีรอำพน)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.โสภณ วงศ์แก้ว)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่เดือน.....พ.ศ.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ ความเอาใจใส่ช่วยเหลือให้ความรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำจากหลายท่านโดยเฉพาะ อาจารย์อรรักษ์ ชีระอำพน และ อาจารย์ประครอง ส่งเสริมอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำสำนักวิชาเทคโนโลยีการเกษตร

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย ซึ่งเป็นผู้ช่วยให้ข้อมูลทางด้านวิชาการเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนในการอนุเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นายมี เทียมพุดชา ผู้ใหญ่บ้านพุดชาภิรมย์ คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกลุ่มต่างๆรวมทั้งชาวบ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ บ้านพุดชาภิรมย์ หมู่ที่ 3 ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ที่ให้ข้อมูลอำนวยความสะดวกและขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลพุดชาที่ให้ความอนุเคราะห์สถานที่ในการจัดเวทีประชาคมตำบล และทุก ๆ ส่วนที่มีส่วนช่วยเหลือให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อรอนงค์ สมพลกรัง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
- หลักการและเหตุผล	1
- วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
- กรอบแนวคิดทฤษฎี	2
- วิธีดำเนินการ	5
- ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	11
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	13
- นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์และ ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ	14
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	19
- แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	38
- ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	40
- การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	42
- หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพชี โมเดล	43
- โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	46

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	50
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
- ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	52
- เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	58
- แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล	59
- การวิเคราะห์ข้อมูล	61
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	62
- ผลการประเมินบริบทชุมชน	62
- ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	80
- ผลการประเมินวาทะเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	87
- ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	87
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	88
บทที่ 5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	91
- วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	91
- วิธีดำเนินการ	92
- ผลการดำเนินการ	92
- อภิปรายผล	93
- ข้อเสนอแนะ	95
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ผนวก ก	
ผนวก ข	
ผนวก ค	
ประวัติผู้ทำสารนิพนธ์	

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน	4
2. แนวความคิดพื้นฐานการประเมินของสตีฟเฟิลบีม	43
3. ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและ การตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม	45
4. แผนที่คำบลพุดชา	71
5. แผนที่บ้านพุดชาริมบึง	72

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ระยะเวลาในการดำเนินงาน	61
2. แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามอาชีพหลัก	73
3. แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามรายได้	74
4. แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนก ตามลักษณะของประชากร	75
5. แสดงจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มอาชีพที่ได้รับการอนุมัติ จำนวนเงินกู้กองทุนอัตราร้อยละของสมาชิกแต่ละกลุ่มผู้กู้	83
6. แสดงจำนวนเงินกู้ของแต่ละอาชีพ	85

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาของชาชนบทตลอดมาจนกล่าวได้ว่าหลักสำคัญของการพัฒนาชนบท คือ การพัฒนากลุ่มคนในชนบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่ยากจนและค่อยโอกาสให้มีระดับความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และมีขีดความสามารถในการพัฒนาตนเองให้สูงขึ้นควบคู่ไปกับการสร้างโอกาสและใช้โอกาสเพื่อให้สามารถช่วยตนเองได้ รัฐบาลได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองจนเกิดความเข้มแข็งในชุมชนนั้นๆ และสร้างจิตสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น โดยชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและการจัดการหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง มีการเกื้อกูลผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งตำบลหนึ่งหมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการลงทุนสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

ส่วนการจะให้เงินกองทุนเกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนได้นั้นต้องมีการดำเนินการสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติสนับสนุนให้เกิดโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต 74,881 คน เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงของแต่ละท้องถิ่นเพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นแล้วยังเป็นการสร้างงานสร้างรายได้แก่ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจอีกทางหนึ่งด้วยสร้างศักยภาพหลายระดับในการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

จากความพร้อมของหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีการจัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนและได้รับการจัดสรร โอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและได้ดำเนินการบริหารจัดการกองทุนไปแล้วนั้นจึงมีความสำคัญและควรมีการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านที่ได้ดำเนินการไปนั้นสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ดังกล่าวข้างต้นมากน้อยเพียงใดมีจุดเด่นจุดอ่อนอะไรบ้างทั้งนี้เพื่อจะเป็นข้อมูลพื้นฐาน

และแนวทางการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนากองทุนหมู่บ้านไปสู่ความเข้มแข็ง ด้านเศรษฐกิจสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของหมู่บ้านพุดชาริมบึง ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อการประเมินความก้าวหน้าของโครงการและประสิทธิผลของโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะของการประเมินดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของชุมชนก่อนปฏิบัติงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้าน
 - 2.1 การเกิดกองทุน ซึ่งหมายถึงการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ของประชาชน การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี
 - 2.2 การมีระบบบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นความสามารถของชุมชนในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
 - 2.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง
 - 2.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 2.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของกองทุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
4. เพื่อศึกษาการเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้
5. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด และตามทัศนะของประชาชนในพื้นที่

1.3 กรอบแนวคิดทฤษฎี

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ใช้รูปแบบซีพีพี (CIPP Model) เป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน ซึ่งแนวคิดนี้เป็นการค้นหาสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ ประกอบด้วยวิธีการประเมิน 4 ประเภท คือ

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม(Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนหรือพื้นที่ที่จะนำโครงการ ไปปฏิบัติว่าโครงการนี้มีความจำเป็นหรือชุมชนมีความ

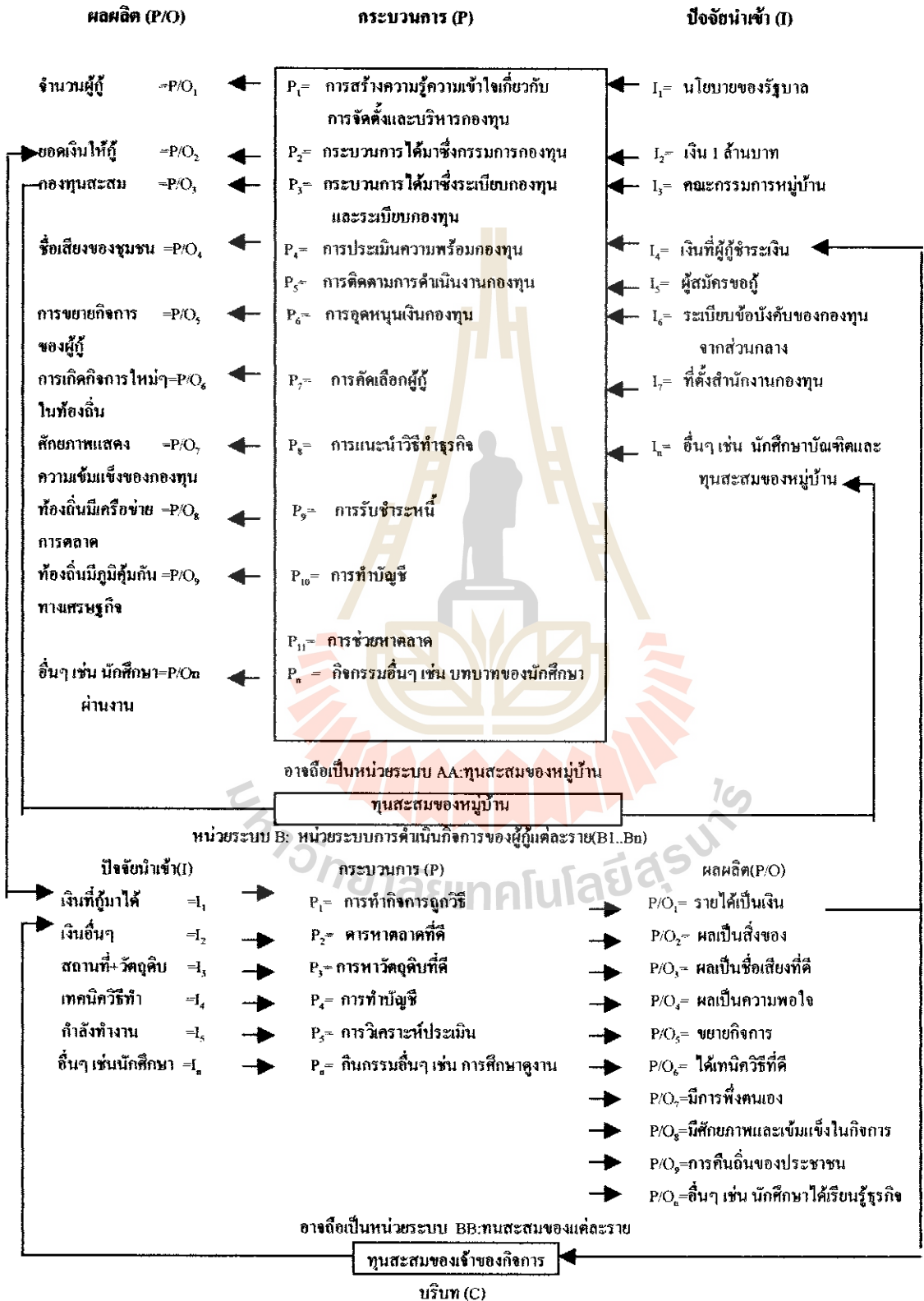
ต้องการหรือไม่เพียงใดซึ่งต้องศึกษาจากความต้องการและความจำเป็น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินบริบทนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับ การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร(Input Evaluation) ที่ใช้ในการดำเนินงานโครงการว่ามีความพร้อมหรือไม่ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพตลอดจนระบบบริหารจัดการ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการและกลวิธี ดำเนินโครงการหรือทางเลือกที่เหมาะสม ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งการประเมินทั้งด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า จะนำไปสู่การวางแผนโครงการและการเขียนโครงการในรูปของเอกสารโครงการ ซึ่งต้องวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องกับความสำเร็จของโครงการ ความเหมาะสมในการบริหารโครงการ ผลกระทบของโครงการ ความเป็นมาของโครงการ และความเป็นไปได้ทั้งในด้านแผนงาน แผนเงิน และแผนคน การประเมินทั้งสองประเภทนี้เป็นการประเมินระยะก่อนเริ่มโครงการหรือก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินหรือตรวจสอบการดำเนินงานเมื่อนำโครงการไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นการประเมินในระหว่างการดำเนินโครงการ ว่ามีการดำเนินการก้าวหน้าเพียงใด จุดแข็งและจุดอ่อนมีอะไรบ้าง รวมถึงปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานที่เป็นมูลเหตุให้ไม่สามารถดำเนินโครงการตามแผนที่วางไว้ได้เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงการดำเนินงานโครงการได้ทันท่วงที ตลอดจนการเร่งรัดการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายใต้ทรัพยากรและเวลาที่กำหนด

4. การประเมินผลผลิต(Product Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการว่าประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่วางไว้หรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าเพียงใด มีผลกระทบทั้งด้านบวกด้านลบอย่างไรบ้าง การประเมินประเภทนี้จะประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรมีการรับขยายโครงการแล้วดำเนินการต่อไป หรือควรยุติล้มเลิกโครงการตามเวลาที่กำหนด หรือควรยกฐานะโครงการนี้ให้เป็นงานประจำ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่ารูปแบบชิป เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อพัฒนาโครงการและประกันประสิทธิผลของโครงการได้เป็นอย่างดี โดยนำแนวคิดเชิงระบบ (System Model) มาประยุกต์ใช้ในการพิจารณาระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระบบ คือ ระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้(ระบบ A) และระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย(ระบบ B) สำหรับกรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านพุดชาริมบึง ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา ในครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดการประเมินเป็นแผนภูมิดังภาพที่ 1

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน

จากภาพที่ 1 นี้แสดงภาพรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและผู้กู้ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่ หน่วยระบบการบริหารจัดการและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ BB

สำหรับหน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิมีกระบวนการทำงานได้แก่ P ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ และมีผลผลิตได้แก่ P/O ตามรายการต่างๆ ดังปรากฏในแผนภูมิ

หน่วยระบบ B คล้ายกันกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยระบบของผู้กู้แต่ละคน มีปัจจัยนำเข้าได้แก่ I ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละรายมี P คือกระบวนการทำอาชีพตามรายการและมี P/O ได้แก่ผลผลิตตามรายการ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยงานกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยหาตลาดจำหน่ายสินค้าบางอย่าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินการให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อดำเนินการได้ผลดีส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท (C) ในที่นี้หมายถึงรวมถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศและประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว

1.4 วิธีดำเนินการ

กำหนดวิธีการประเมินโครงการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง และเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง เป็นกระบวนการของการได้มาของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด องค์ประกอบที่จะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดการสุ่มตัวอย่างที่ดี คือ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร (Population) หมายถึง สมาชิกของกลุ่มเป้าหมายของการดำเนินโครงการที่ผู้ประเมินต้องเก็บรวบรวมข้อมูลให้ครบถ้วน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง(Sample) หมายถึง สมาชิกบางส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนที่ดีของประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากต้องการประหยัดเวลา และงบประมาณนี้ต้องใช้เป็นจำนวนมากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากร

2. วิธีการสุ่มตัวอย่าง เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่ใช้กับประชากรที่มีลักษณะที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละสถานการณ์ ดังนี้

2.1 การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักการของความน่าจะเป็น มีโอกาสถูกสุ่มเท่าๆกัน อาจจะใช้วิธีการจับฉลาก หรือ การสุ่มแบบบังเอิญ

2.2 การสุ่มตัวอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้กับประชากรที่มีการกำหนดลำดับที่ไว้แล้ว ใช้อัตราระหว่างจำนวนประชากรกับจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเป็นช่วงของการสุ่ม โดยมีจุดเริ่มต้นการสุ่มที่การจับฉลาก หลังจากนั้นสมาชิกทุกๆ คน ควรจะมีช่วงของการสุ่มเท่าๆ กัน

2.3 การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Clusten Random Sampling) เป็นวิธีการสุ่มที่จำแนกประชากรออกเป็นกลุ่มๆ ตามพื้นที่ แต่ละกลุ่มจะมีสมาชิกในกลุ่มที่มีคุณลักษณะที่หลากหลายแต่ในภาพรวมของกลุ่มที่ต่างกันจะมีลักษณะของกลุ่มที่ใกล้เคียงกัน

2.4 การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นวิธีการสุ่ม/เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

ขั้นที่ 2 สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการใดๆ การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับลักษณะของข้อมูลที่มีลักษณะแตกต่างกัน จำแนกได้ดังนี้

1. แบบทดสอบ (Test) เป็นชุดของข้อคำถามที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมที่ต้องการทดสอบทั้งทางด้านสติปัญญา อารมณ์ และการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้ทดสอบความรู้ทางวิชาการว่าเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด มีหลากหลายรูปแบบ เช่น แบบเลือกตอบแบบจับคู่ แบบถูกผิดและแบบเรียงความ

1.2 แบบทดสอบวัดความถนัด (Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถที่เพิ่มขึ้นจากการฝึกฝน อาทิการคิดหาเหตุผล การปรับตัว ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ หรือ ความถนัดทางอาชีพ

2. แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.1 แบบสอบถาม เป็นรายการข้อความที่จัดส่งให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ตอบคำถามเกี่ยวกับประเด็นที่ต้องการ อาจเป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึก

2.2 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม มีการสร้างขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อให้แบบสอบถามที่ดี อาทิมีการกำหนดจุดประสงค์ ระบุเนื้อหาคำถามให้ครอบคลุมกับจุดประสงค์ที่จะประเมินกำหนดประเภทของแบบสอบถาม มีการตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ก่อนจะนำไปจัดพิมพ์ทำคู่มือการดำเนินการ

2.3 ประเภทของคำถาม จำแนกได้ดังนี้

- คำถามปลายเปิด (Opened-end) เป็นข้อความที่ให้โอกาสแก่ผู้ตอบที่จะสามารถเขียนตอบได้อย่างอิสระ โดยไม่มีการกำหนดขอบเขตคำตอบไว้

- คำถามปลายปิด (Closed-end) เป็นข้อความที่กำหนดคำตอบไว้แล้วให้ผู้ตอบได้เลือกตอบจากคำตอบที่กำหนดให้

3. แบบสัมภาษณ์ (Interview)

เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการข้อมูลเชิงลึกหรือจากกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือไม่ออก/เขียนหนังสือไม่ได้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลค่อนข้างมาก เพราะต้องใช้เวลาเก็บข้อมูลแต่ละคนค่อนข้างนาน การสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

3.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ได้ข้อคำถามที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนตามลำดับในประเด็นที่ต้องการคำตอบ เพื่อให้ผู้ประเมินใช้เป็นคู่มือในการสัมภาษณ์

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructure Interview) เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ไม่ได้กำหนดคำถามไว้แน่นอนที่สามารถเปลี่ยนแปลงคำถามได้ตามสถานการณ์ แต่ต้องมีประเด็นหลักที่จะตอบสนองจุดประสงค์ที่ต้องการซึ่งผู้ประเมินจะต้องมีเทคนิคในการสัมภาษณ์ที่ดี

4. แบบสังเกต (Observation)

เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้ในการสังเกตพฤติกรรม หรือปฏิกิริยาของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกต โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลทันทีที่สังเกตเห็นเหตุการณ์ การสังเกตแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

4.1 แบบสังเกตที่มีโครงสร้าง (Structured Observation Form) เป็นแบบสังเกตที่สร้างอย่างเป็นระบบ มีการตรวจสอบคุณภาพก่อนนำไปใช้ ซึ่งผู้สังเกตจะนำไปใช้เป็นคู่มือในการสังเกตพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้

4.2 แบบสังเกตแบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Observation Foem) เป็นแบบสังเกตที่กำหนดแต่ประเด็นหลักที่สังเกตโดยไม่มีรายละเอียด ดังนั้นจะต้องใช้ความสามารถของผู้สังเกตในการสังเกตและบันทึกข้อมูลด้วยความละเอียดรอบคอบ

ขั้นที่ 3 กำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด

การกำหนดตัวชี้วัด เป็นขั้นตอนของการนำจุดประสงค์ของโครงการหรือประเด็นในการประเมินมาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาตัวแปรที่สำคัญที่จะนำมาสร้างตัวชี้วัดได้อย่างสอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการหรือประเด็นที่ต้องการประเมิน การกำหนดค่าตัวชี้วัด จำแนกออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงปริมาณ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดที่เป็นตัวเลข โดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ๆ อาทิ ร้อยละ อัตราส่วน จำนวน หรือค่าเฉลี่ย

2. การกำหนดค่าของตัวชี้วัดในเชิงคุณภาพ เป็นการกำหนดค่าตัวชี้วัดในลักษณะของข้อความที่ระบุความคิดเห็น ความสอดคล้อง ความเหมาะสมตามความคิดเห็นของรายบุคคลหรือกลุ่มคน ซึ่งในบางกรณีอาจจะต้องแปลงการกำหนดค่าในเชิงคุณภาพเป็นเชิงปริมาณให้อยู่ในรูปของร้อยละหรือสัดส่วนระหว่างสิ่งที่ต้องการได้

เกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัดที่ดี ที่สามารถระบุผลสำเร็จของการประเมินโครงการได้จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. ความสอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการประเมิน โดยระบุสถานการณ์ที่ต้องการประเมินได้อย่างชัดเจน

2. ความเป็นรูปธรรมที่สามารถวัดได้หรือสังเกตได้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลไม่ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนบุคคลของผู้ประเมิน

3. ความเที่ยงในการวัด ในกรณีที่โครงการมีลักษณะใกล้เคียงกันน่าจะได้รับผลการประเมินที่ใกล้เคียงกัน

4. ความไว ต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

5. ความเฉพาะ โดยตัวชี้วัดจะต้องสะท้อนเฉพาะสิ่งที่ต้องการวัดเท่านั้น

6. ความทันสมัย ควรจะมีการสร้างและพัฒนาตัวชี้วัดจากข้อมูลที่ได้รับในระหว่างที่มีการดำเนินการโครงการ

7. ความหมายและแปลความหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

8. ความเป็นกลางไม่ลำเอียง กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสถานการณ์ทั้งด้านการเมือง และเศรษฐกิจที่แทรกซ้อนตลอดเวลา

9. ประโยชน์ ต่อการบริหารโครงการหรือนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ

10. ได้รับการยอมรับ จากผู้ใช้ผลการประเมิน และผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 กำหนดข้อมูล แหล่งข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นขั้นตอนของการพิจารณาแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ไหนพร้อมกับกำหนดขอบเขตของข้อมูลที่จะมีข้อมูลที่ต้องการอย่างครบถ้วน และสอดคล้องกับความต้องการ ศึกษาและรวบรวมจาก

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้เขียนสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ได้แก่

1.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการกับประชากรในหมู่บ้านพุทธาริมบึง หมู่ 3 ต.พุทธา อ.เมือง จ.นครราชสีมา โดยใช้แบบบันทึกการสัมภาษณ์(บร.9)

1.2 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ สนทนา สอบถาม หัวหน้าครัวเรือน ตามแบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน(บร.1)

1.3 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต พฤติกรรมของประชากรในการทำกิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรมการพัฒนา กิจกรรมทางประเพณี ศาสนา การประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวันของประชากรในหมู่บ้านพุทธาริมบึงใช้การสังเกตโดยเข้าร่วมกิจกรรม และไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

2.1 ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บไว้แล้ว เรียกว่าข้อมูลมือสอง ได้แก่

- กชช.2ค.
- จปฐ
- แผนที่หมู่บ้าน
- เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้าน

2.2 จากการสนทนาสอบถามเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐฯ ที่เข้าไปปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในหมู่บ้านพุทธาริมบึง เช่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้าน ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ครู-อาจารย์โรงเรียนในหมู่บ้าน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือแบบสอบถาม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ระบบต่างๆ ข้อมูลมือสอง และแหล่งอื่นๆ ประกอบด้วย สำหรับประชากรที่จะเก็บข้อมูลคือ

1. ประชากรระดับนโยบาย ประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุนเงินล้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. สมาชิกกองทุนเงินล้าน และชาวบ้านที่ไม่ใช่สมาชิกกองทุนเงินล้าน การเก็บรวบรวมข้อมูลมีแบบเก็บข้อมูล 12 ชุด คือ บร.1-บร.12 (บร.คือแบบรายงาน) แต่ละบร.มีการเลือกเก็บข้อมูลดังนี้

บร.1 แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน

1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ได้มีการจัดเก็บไว้แล้ว เรียกว่า “ข้อมูลมือสอง” ได้แก่

- กชช.2ค.
- จปฐ
- แผนที่หมู่บ้าน
- เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้าน

ข้อมูลดังกล่าวจะอยู่ที่บ้านผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานของหมู่บ้านสาธารณสุขประจำตำบลพุดซา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โรงเรียนในหมู่บ้าน

2. สัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน , กลุ่มสตรีแม่บ้าน , อสม. , ผู้อาวุโสและผู้เฒ่าผู้แก่ของหมู่บ้าน

บร.2 แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

สัมภาษณ์ผู้นำของครอบครัว ถ้าผู้นำครอบครัวไหน ไม่อยู่จะสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัว ใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง 50% ของจำนวนครอบครัว

บร.3 แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน ผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านตามความเหมาะสม

บร.4 แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน

สัมภาษณ์คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารกองทุนหมู่บ้าน

บร.5 แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง

โดยให้ประธานกองทุน และคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านละ 3 คน รวมตัวกันจัด 9 หมู่บ้าน

บร.6 แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง จัดประชุมแยกประเภทกลุ่มผู้กู้แต่ละอาชีพ ดังนี้

1. กลุ่มเกษตรกร

- ทำนา ปลูกผัก
- เลี้ยงสัตว์

2. กลุ่มค้าขาย

3. กลุ่มบริการ

- ช่างซ่อม

- ตัดเย็บเสื้อผ้า

บร.7 แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

บร.8 โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์

เป็นการทำรายงาน โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของแต่ละหมู่บ้าน

บร.9 แบบบันทึกการสัมภาษณ์

ถ้าเป็นการสัมภาษณ์ทั่วไปจะใช้ บร.9 สัมภาษณ์คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและชาวบ้านที่ไม่ใช่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ประมาณ 50% ของจำนวนครอบครัว

บร.10 แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน

จัดเวทีสัมมนาสรุปบทเรียนระดับหมู่บ้าน/ระดับตำบล เป็นแบบสรุปของ บร.5,บร.6

บร.11 แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

การสัมภาษณ์สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทุกรายที่กู้เงินด้าน

บร.12 การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

จัดเวทีวิเคราะห์ทำแผนแม่บทชุมชน ใช้กระบวนการ AIC/FSC โดยเลือกพัฒนาการประจำตำบล ครุในหมู่บ้าน ประธานกองทุน คณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ของหมู่บ้าน หรือผู้รู้/ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน

เป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้ทำการเก็บรวบรวมออกมาอย่างเป็นระเบียบ เพื่อให้เกิดความสะดวก และประโยชน์แก่ผู้ที่ต้องการทำการศึกษาหรือใช้เป็นแหล่งข้อมูลโดยการรวบรวมเป็นรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการของกองทุนหมู่บ้าน พุทธชาภิรมย์ซึ่งก็คือผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำส่งในลักษณะของสารนิพนธ์

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับบริบทต่างๆ ของชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของรัฐบาลมีความจำเป็นหรือไม่และเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการเหมาะสมหรือไม่อย่างไร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน กำหนด

นโยบาย วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของโครงการที่เหมาะสม

2. ทำให้ทราบว่าชุมชน/หมู่บ้าน มีความพร้อมในด้านปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินโครงการหรือไม่อย่างไร ทั้งในบุคลากร งบประมาณ อุปกรณ์ครุภัณฑ์ และทำเลที่ตั้งของสำนักงานกองทุน ตลอดจนระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงสร้าง ยุทธวิธีและวิธีการ ตลอดจนระเบียบข้อบังคับที่ใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนด โครงสร้าง ยุทธวิธีและวิธีการ ตลอดจนแผนการดำเนินงาน

3. ทำให้ทราบถึงกระบวนการในการปฏิบัติงานตามโครงการแต่ละกิจกรรมว่าเป็นอย่างไร ตลอดจนปัญหาอุปสรรค และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานตามโครงการแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน มีปัญหาอะไรบ้าง อย่างไร เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตามและกำกับผลการดำเนินงานตามแผน การปรับปรุงวิธีการดำเนินงานและการรายงานความก้าวหน้าของโครงการ

4. ทำให้ทราบประสิทธิผลของการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่อย่างไร ทั้งในด้านการใช้กองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับประชาชน ความสามารถในการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง ความสามารถในการเรียนรู้พัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเองได้ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจว่าควรยุติ ชะลอ ปรับปรุง หรือขยายโครงการต่อไป

5. ทำให้ทราบปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีต่อการดำเนิน โครงการและปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด และในทัศนะของประชาชนในพื้นที่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการสนับสนุนส่งเสริมหรือปรับปรุงให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายของโครงการ

บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ทั้ง พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยายในการดำเนินชีวิต หรือวิถีชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างพอเพียง ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพอยู่กับธรรมชาติพึ่งพา ธรรมชาติที่เอื้ออำนวยมีความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวที่ว่าในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาทร และถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - ฉบับที่ 7 นั้น แม้จะประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง คือ เศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการกระจายรายได้สู่ประชาชนไม่ทั่วถึง ก่อให้เกิดผลกระทบในด้านอื่นตามมาอีกมาก เช่น ค่านิยมด้านวัตถุ สังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่างๆ เช่น ยาเสพติด สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม เป็นต้น

ปัญหาดังกล่าวพบว่าแนวคิดในการพัฒนามุ่งเฉพาะด้านเศรษฐกิจด้านเดียวนั้นไม่เพียงพอ จำเป็นต้องพัฒนาสังคมแบบบูรณาการ โดยพัฒนาทั้งด้านสังคม การเมือง การศึกษา วัฒนธรรมและที่สำคัญ คือการพัฒนาการมนุษย์ให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้ จาวิกฤตที่เกิดขึ้นทำให้ภาครัฐได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้หันมาพึ่งตนเองได้อย่างเหมาะสมและมากที่สุด เพื่อมุ่งให้ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 แผนฯที่ 9 จึงได้ปรับปรัชญาเป้าหมายการพัฒนาเป็น “เศรษฐกิจพอเพียง” ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชการปัจจุบัน

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

รัฐบาลปัจจุบันโดยการนำของ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้เห็นความจำเป็นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองของชุมชนหมู่บ้านจนเกิด

ความเข้มแข็งในชุมชนหมู่บ้าน จึงมีนโยบายเร่งด่วนและได้แถลงต่อรัฐสภาถึงการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละหนึ่งล้านบาท เพื่อวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน

กองทุนเงินหนึ่งล้านบาทบ้านพุดชาภิรมย์ หมู่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นี้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2544 และได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2544 ตามนโยบายของรัฐบาลยุคนี้ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านในด้านการเรียนรู้ การพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง หลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ ผู้เขียนได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการประเมินดังกล่าว มี 9 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบคิดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมิน โครงการรูปแบบซีพีพี (CIPP Model)
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารอื่นๆ

1. นโยบาย ปรัชญา หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละหนึ่งล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เป็นทุนสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนและรัฐวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน เพื่อให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.2 ปรัชญาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชน และท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตน
3. เกื้อกูลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม
5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 4 ประการคือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลตนเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้านกองทุนอาชีพ กองทุนสวัสดิการ ฯลฯ
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านหมุนเวียนของหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ กับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น เพื่อให้กองทุนมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน
3. การปฏิรูประบบราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาการพัฒนาเป็นของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและจัดการกองทุน
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ

1.4 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับสภานำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริม เศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทาง เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ความหมายในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” หมายความว่า กองทุนในระดับชาติ

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านอีกทั้งชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการ กำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาลในเขต ปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้งและแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน

2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน

3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

4. กำหนดแผนงานและออกกระเษียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการ บริหารงานกองทุน

5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหา และจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและการบริหารกองทุน

7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

9. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

สำนักงานมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักเลขานุการของคณะกรรมการ

2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ

3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน

4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน

5. ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน

6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหาร และจัดกองทุน

8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบหลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน

9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการบริหารกองทุน

10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ

2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ความหมายในระเบียบนี้

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้าน อันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง อยู่ร่วมกัน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครัวเรือน” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือน ซึ่งหัวหน้าครัวเรือนมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์ในรูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินรับฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญกองทุนและสมาชิกกองทุน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาระผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น
7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
8. เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นและมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน การรับสมัครสมาชิกและการขาดจากสมาชิกภาพของสมาชิกให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงถึงความต้องการและการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านเป็นหลัก การประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจนต่อคณะกรรมการกองทุน คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท และกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้การชำระคืนเงินต้องพร้อมดอกเบี้ย ให้แล้วเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา กรณีผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้

การทำบัญชีและการตรวจสอบ

คณะกรรมการกองทุน จัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหาร จัดการ การเงิน การบัญชี และการพัสดุต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนดและส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะหว่า การใช้จ่ายเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใดและให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน การจัดสรรกำไรสุทธิเมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปีใดมีกำไรสุทธิคณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวดคือ หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและหมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการแสดงทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ มีรายละเอียดดังนี้

หมวดที่ 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนหนึ่ง รัฐ

มนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่ นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัด กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการ ธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คนเป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการและ เลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

ข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีก ได้

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรี แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่ เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดวาระตามวรรคหนึ่งหากยังไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้น ใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่า กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของ จำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ในการประชุมคราวใดถ้าประธานกรรมการ ไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการผู้มีอาวุโสตามลำดับเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าไม่มีรองประธานกรรมการมาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่ง เป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
4. กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและบริหารกองทุน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆ เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้
9. เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรือคณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงานหรือลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ โดยจะให้ไปช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลาบางส่วน หรือนอกเวลาก็ได้ อีกทั้งอาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้ไปช่วยปฏิบัติงานด้วยก็ได้
10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะกรรมการให้นำข้อ 9 มาใช้กับการประชุมและวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการ โดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษา และคณะกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ได้เบียดประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกาเบียดประชุม และคำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเบียดจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีประเด็นที่สำคัญดังนี้

ข้อ 13 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุน
4. ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
5. ดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
7. พิจารณาเสนอความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดกองทุน
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
10. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
11. ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

3.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของข้อ 6 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน

“คณะกรรมการอาจแต่งตั้งคณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

3.3 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดการระบบและการบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภา อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติจึงออกระเบียบไว้ 9 หมวดดังนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนดให้เป็นหมู่บ้านตามระเบียบนี้

“หมู่บ้าน” หมายความว่า หมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

“ชุมชนเมือง” หมายความว่า ชุมชนที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล ในเขตปกครองท้องที่พิเศษและชุมชนอื่น ทั้งนี้การจะกำหนดว่าชุมชนใดเป็นชุมชนเมืองให้เป็นไปตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

“คณะอนุกรรมการสนับสนุน” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุนการ ดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร

“คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ” หมายความว่า คณะอนุกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอหรือเขต

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือคณะกรรมการ กองทุนชุมชนเมืองต่างๆ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด

“กรรมการกองทุน” หมายความว่า กรรมการในคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือ กรรมการในคณะกรรมการกองทุนชุมชนเมือง

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

“ธนาคาร” หมายความว่า ธนาคารที่คณะกรรมการกำหนดให้บริหารจัดการกองทุน

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครอบครัวตามทะเบียนบ้านอันประกอบด้วยบิดา มารดา สามี ภรรยา บุตร ญาติพี่น้อง เป็นต้น อยู่ร่วมกัน

“หัวหน้าครัวเรือน” หมายความว่า ผู้มีชื่อเป็นเจ้าบ้านตามทะเบียนบ้าน

“ผู้แทนครอบครัว” หมายความว่า หัวหน้าครัวเรือนหรือบุคคลในครัวเรือนซึ่งหัวหน้า ครอบครัวมอบหมายเป็นหนังสือให้เป็นผู้แทนครัวเรือน

“หุ้น” หมายความว่า การออมทรัพย์รูปแบบหนึ่ง โดยมูลค่าของหุ้นให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด

“เงินฝากสัจจะ” หมายความว่า เงินที่สมาชิกตกลงที่จะฝากหรือออมไว้กับกองทุนตามแต่จะตกลงกัน โดยให้ถือว่าเงินออมเป็นเงินสะสม และจะถอนหรือปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการ เป็นสมาชิกตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

“เงินรับฝาก” หมายความว่า เงินรับฝากประเภทต่างๆ นอกเหนือจากเงินออมตามที่กองทุนกำหนด

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกของกองทุน

“ที่ประชุมสมาชิก” หมายความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีหรือที่ประชุมใหญ่วิสามัญ

ข้อ 4 ให้ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติรักษาการตามระเบียบ

หมวดที่ 2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 5 ปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ

1. เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
2. ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า และภูมิปัญญาของตนเอง

ปัญหาของตนเอง

3. เกื้อกูลผลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
4. เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชา

สังคม

5. กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

ข้อ 6 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินหรือจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิการที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง

3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 7 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยเงินและหลักทรัพย์ดังนี้

1. เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรให้
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดจากกองทุน
5. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพัน

อื่นใด

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการเปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ “กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” กับธนาคาร เพื่อสำรองจ่ายและเตรียมจัดสรรให้แก่กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง

ให้ธนาคารโอนเงินจาก “บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” เข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองตามคำสั่งจ่ายของคณะกรรมการ

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติไปยังบัญชีกองทุนหมู่บ้านและบัญชีชุมชนเมืองตามหมวด 9 แห่งระเบียบนี้ บัญชีละหนึ่งล้านบาทภายในระยะเวลา สามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากคณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

ในกรณีที่คณะกรรมการไม่สามารถจัดสรรเงินให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ให้ขยายระยะเวลาต่อได้อีกไม่เกินสิบห้าวัน

ข้อ 10 ในการอนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากกองบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมือง ให้คณะกรรมการพิจารณาในหลักการดังนี้

1. ความพร้อม ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้าน หรือชุมชนเมือง รวมทั้งการแสดงออกอย่างชัดเจนซึ่งความพร้อมในการเข้าร่วมบริหารจัดการกองทุนและการควบคุมดูแลกันเองในการใช้ประโยชน์จากกองทุนของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

2. ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุนที่เป็นความพร้อมของบุคคล ด้านความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุนสังคมของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง เช่น กลุ่มออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนอาชีพ และกองทุนสวัสดิการ และความพร้อมในการเข้าบริหารจัดการกองทุน

3. การบริหารจัดการกองทุนที่สอดคล้องและเกื้อกูลกันในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และกองทุนทางสังคมหรือกองทุนที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น

4. การมีระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน โดยสมาชิก และมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพการดำเนินกิจกรรมของกองทุนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพสูงสุด

ภายใต้บังคับแห่งข้อ 11 และบทบัญญัติในหมวด 8 แห่งระเบียบนี้ เมื่อคณะกรรมการได้อนุมัติให้คณะกรรมการกองทุนเริ่มเข้าบริหารจัดการและเบิกจ่ายเงินจากบัญชีกองทุนหมู่บ้านหรือบัญชีกองทุนชุมชนเมืองแล้ว คณะกรรมการย่อมมีอำนาจในการบริหารจัดการเงินกองทุนและจะเข้าแทรกแซงการบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการกองทุนมิได้

ข้อ 11 คณะกรรมการมีอำนาจระงับการจ่ายเงินจากบัญชีกองทุน หรือให้กองทุนชดใช้หรือให้ส่งคืนเงินในกรณีที่กองทุนเบิกจ่ายไปแล้ว อันเนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด หรือกระทำการอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อกองทุน

หมวด 3 คณะอนุกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 12 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุน ประกอบด้วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นรองประธานคนหนึ่ง เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นรองประธานคนที่สอง ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย ปลัดกระทรวงสาธารณสุข อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมบัญชีกลาง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการเป็นอนุกรรมการ ผู้แทนจากสำนักนายกรัฐมนตรีที่ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นอนุกรรมการ และเลขานุการ และผู้แทนจากสำนักงานเป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 13 คณะอนุกรรมการสนับสนุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแผนปฏิบัติการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามแนวทางให้หมู่บ้าน และชุมชนเมืองเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

2. สนับสนุนและพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ในการทำหน้าที่ให้การสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการแก่กองทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

3. บูรณาการแผนงาน โครงการ กิจกรรม และงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการของกองทุน

4. ปรับปรุง แก้ไข ระเบียบ ข้อบังคับ กองทุนตามแผนงานโครงการของรัฐซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้เคียงกับกองทุน เพื่อเอื้ออำนวยให้กลุ่มหรือองค์กรในหมู่บ้านสามารถรวมกองทุนเข้ากับกองทุนได้ตามวัตถุประสงค์

5. แต่งตั้งคณะทำงาน เพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสนับสนุน

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวด 4 คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด

ข้อ 14 ให้มีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน ปลัดจังหวัดเป็นรองประธาน ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากประธานกรรมการ และผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาธารณสุขจังหวัด เร่งรัดพัฒนาชนบทจังหวัด ประชาสัมพันธ์งานจังหวัด ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน ซึ่งแต่งตั้งโดยประธานกรรมการเป็นอนุกรรมการ และพัฒนาการจังหวัด เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด อาจตั้งศูนย์ประสานงานคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะอนุกรรมการ

สำหรับกรุงเทพมหานคร ให้คณะอนุกรรมการดังกล่าวตามวรรคแรก ประกอบด้วยปลัดกรุงเทพมหานครเป็นประธาน ผู้แทนการเคหะแห่งชาติ ผู้แทนคณะกรรมการซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานกรรมการ ผู้แทนหน่วยงานระดับจังหวัด ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กรมประชาสัมพันธ์ ธนาคารออมสิน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนจำนวนห้าคน และผู้ทรงคุณวุฒิอื่นจำนวนห้าคน เป็นอนุกรรมการ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาชุมชนเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

ข้อ 15 ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับขึ้นทะเบียนกองทุนตามระเบียบและวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
2. ให้ความเห็นผลการประเมินความพร้อมของกองทุน ซึ่งผ่านการประเมินของคณะ

อนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอร่วมกับชุมชนตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด

3. สนับสนุนให้เกิดการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัด ให้เป็นไปตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด เพื่อให้เกิดความโปร่งใสและบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์
5. ประสานความร่วมมือเพื่อสนับสนุนด้านวิชาการและการจัดการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกองทุนในจังหวัด
6. จัดทำระบบข้อมูลเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนต่างๆ ในจังหวัดเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนและส่วนที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทราบ
7. รายงานผลการดำเนินงานของกองทุนในจังหวัดให้คณะกรรมการทราบตามระเบียบหรือวิธีปฏิบัติที่คณะกรรมการกำหนด
8. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะอนุกรรมการสนับสนุนมอบหมาย

ให้คณะอนุกรรมการที่สนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ ประกอบด้วย นายอำเภอหรือผู้อำนวยการเขตเป็นประธานแล้วแต่กรณี ปลัดเทศบาลหรือปลัดเมืองพัทยาแล้วแต่กรณี ปลัดอำเภอฝ่ายปกครองและพัฒนา หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตแล้วแต่กรณี ผู้ทรงคุณวุฒิจากองค์กรประชาชนและอื่นๆ จำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคนแต่ไม่เกินเก้าคนเป็นอนุกรรมการ และพัฒนาการอำเภอหรือหัวหน้าฝ่ายพัฒนาชุมชนเขตแล้วแต่กรณีเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอมีหน้าที่ประเมินความพร้อม สนับสนุนการเตรียมพร้อม สร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง สนับสนุนและติดตามการดำเนินกิจกรรมของกองทุน และปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดมอบหมาย

เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนกลไกของท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนา การเรียนรู้ร่วมกันในการบริหารจัดการกองทุนด้วยความสมัครใจ ให้คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัดแต่งตั้งคณะทำงานเครือข่ายชุมชนระดับอำเภอซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนกลุ่มหรือองค์กรประชาชน เครือข่ายชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำธรรมชาติในท้องถิ่นที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ด้านการพัฒนากองทุนหรือพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ในจำนวนตามความเหมาะสมของพื้นที่ โดยมีบทบาทในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ

หมวด 5 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 16 ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบ ที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17

หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนนั้นให้คณะกรรมการกองทุนออกข้อบังคับกองทุนตามมติของที่ประชุมสมาชิก

ข้อ 17 กรรมการกองทุนต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้

1. เป็นผู้มิใช่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยืนยันในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

ข้อ 18 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. บริหารจัดการกองทุน รวมทั้งตรวจสอบ กำกับ ดูแล จัดสรรผลประโยชน์ของเงินกองทุนเพื่อสอดคล้องและเกื้อกูลกับกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในหมู่บ้าน

2. ออกระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์หรือวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด และต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

3. รับสมาชิกและจัดทำทะเบียนสมาชิก ทั้งที่เป็นกลุ่ม องค์กรชุมชน หรือปัจเจกบุคคลในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

4. ดำรงและจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อดสาหกรรมครัวเรือน และวิสาหกิจชุมชนในเขตท้องที่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองนั้น ตลอดจนสำรวจและจัดทำข้อมูลดังกล่าวของกองทุนอื่นๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

5. พิจารณาการให้กู้เงินตามระเบียบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

6. ทำนิติกรรมสัญญา หรือดำเนินการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับภาระผูกพันของกองทุน

7. จัดหรือเรียกประชุมสมาชิกตามที่กำหนดหรือได้ตกลงกัน หรือตามที่สมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของสมาชิกทั้งหมดลงลายมือทำหนังสือร้องขอ และจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง

8. จัดทำบัญชีและส่งมอบเงินที่ได้รับการจัดสรร ดอกผล ผลตอบแทน หรือรายได้ที่เกิดขึ้นจากเงินที่ได้รับการจัดสรรจากคณะกรรมการคืนให้แก่กองทุนให้ครบเต็มตามจำนวนที่ได้รับอนุมัติให้เบิกจ่าย ในกรณีที่คณะกรรมการมีหนังสือหรือออกคำสั่งเป็นที่สุดเนื่องจากคณะกรรมการกองทุนไม่ปฏิบัติตามหรือบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนด

9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดหรือมอบหมาย

ข้อ 19 กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และให้คณะกรรมการกองทุนจัดให้มีการคัดเลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อ 16 ภายในระยะเวลาสามสิบวัน

กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันมิได้

ข้อ 20 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้วกรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย

2. ลาออก

3. คณะกรรมการกองทุนมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

4. ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงเกินกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

5. มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17 (4) (5) (6) และ (7)

6. คณะกรรมการให้ออก เนื่องจากมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าขาดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามตามข้อ 17

ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะกรรมการกองทุนอาจแต่งตั้งบุคคลากรจากสมาชิกเข้าดำรงตำแหน่งกรรมการกองทุนแทนก็ได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน

ให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 วรรคสาม มาใช้บังคับกับกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากดำรงตำแหน่งตาม (2) และ (3)

ข้อ 21 ให้คณะกรรมการกองทุนเลือกกรรมการด้วยกันเป็นประธานกรรมการกองทุนรองประธานกรรมการกองทุน ทรัสต์กักกองทุน และเลขานุการกองทุน

ข้อ 22 การประชุมคณะกรรมการกองทุนต้องมีกรรมการประชุมเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นนั้น จึงจะเป็นองค์ประชุม

ถ้าประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานกรรมการกองทุนทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการกองทุนและรองประธานกรรมการกองทุนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กรรมการกองทุนผู้ใดมีส่วนตัวในเรื่องใดห้ามมิให้เข้าประชุมในเรื่องนั้น

หมวดที่ 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน

ข้อ 23 กองทุนหมู่บ้านและกองทุนชุมชนเมือง อาจประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้โดยปราศจากภาวะผูกพัน
3. เงินกู้ยืม
4. ดอกผลหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
5. เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
6. เงินค่าหุ้น

7. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

8. เงินและทรัพย์สินอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 24 สมาชิกกองทุน ประกอบด้วยบุคคลธรรมดาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้น และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับของกองทุน

การรับสมาชิกและการขาดจากสมาชิกสภาพของสมาชิก ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขและวิธีการที่กองทุนกำหนด ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความต้องการ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองเป็นหลัก

ข้อ 25 คณะกรรมการกองทุนสามารถกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุนให้สมาชิกถือหุ้นของกองทุนหรือมีเงินฝากสัจจะไว้ที่กองทุน

ในการชำระค่าหุ้น สมาชิกอาจชำระเป็นเงิน ทรัพย์สิน หรือแรงงานตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 26 ให้มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งภายในกำหนดระยะเวลาสิบห้าวัน นับจากวันที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ เพื่อพิจารณาผลการดำเนินงานของคณะกรรมการของกองทุนและรับรองคณะกรรมการกองทุนที่ได้รับเลือกใหม่

วิธีการในการเรียกประชุมให้เป็นไปตามที่กองทุนกำหนด โดยคำนึงจารีตประเพณีของแต่ละหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

ข้อ 27 นอกจากการประชุมใหญ่สามัญประจำปีแล้ว คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ เมื่อเห็นเหตุที่ต้องขอมติหรือขอความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกตามระเบียบนี้ หรือเมื่อคณะกรรมการกองทุนจะเห็นสมควร

นอกจากกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมใหญ่วิสามัญภายในระยะเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับการร้องขอเป็นหนังสือจากสมาชิกซึ่งเข้าชื่อกันมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมด

ข้อ 28 ในการประชุมสมาชิกต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

สมาชิกจะมอบอำนาจเป็นหนังสือให้บุคคลอื่นมาประชุมแทนตนก็ได้ แต่ผู้รับมอบอำนาจนั้นจะรับมอบอำนาจจากสมาชิกเกินกว่าหนึ่งรายมิได้

การประชุมคราวใดมีสมาชิกมาประชุมไม่ครบองค์ประชุม ให้นำประชุมอีกครั้งหนึ่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันนัดประชุมครั้งแรก ในการประชุมครั้งหลังถ้ามิใช่เป็นการประชุมใหญ่สามัญประจำปี เมื่อมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนสมาชิกทั้งหมดก็ให้ถือเป็นองค์ประชุม

ข้อ 29 สมาชิกคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการออกเสียงลงคะแนน

ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก

หมวด 7 การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ข้อ 30 สมาชิกตามข้อ 18 (3) ที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้ คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 31 คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ ตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งต้องไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

การอนุมัติเงินกู้ฉุกเฉิน ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมและจำเป็น

ข้อ 32 ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบการขอกู้ยืมเงิน พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้ขอและธนาคารรับทราบโดยเร็ว

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนคณะกรรมการกองทุนในการทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้

ให้ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว

การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ตามวรรคสอง ธนาคารจะเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุน ตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

ข้อ 33 คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคลหรือทรัพย์สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

ข้อ 34 ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก โดยคำนึงถึงจรรยาบรรณและสภาพเศรษฐกิจและสังคมในหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นหลัก และปิดประกาศอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนดังกล่าวอย่างเปิดเผย

ข้อ 35 การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

การชำระคืนเงินหรือเงินลงทุนทุกประเภท ผู้กู้หรือผู้ที่นำเงินไปลงทุนจะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินลงทุนไปมอบให้คณะกรรมการกองทุนเพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ทำผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับที่กองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้

คณะกรรมการกองทุนอาจพิจารณาขกเลิกหรือปรับลดเบี้ยปรับให้แก่ผู้กู้รายหนึ่งรายใดก็ได้เมื่อมีเหตุผลอันสมควร และด้วยความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิกด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง หรือดำเนินการอื่นๆ ตามระเบียบที่กองทุนกำหนด

ข้อ 37 ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ก้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

ให้คณะกรรมการกองทุนเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้กู้ไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในคำขอกู้ยืมเงินพ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันที่ยกเลิกสัญญา

สมาชิกซึ่งที่ประชุมสมาชิกมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

หมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ

ข้อ 38 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำบัญชีของกองทุนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดอย่างน้อยเดือนละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้สมาชิกทราบ รวมทั้งให้จัดทำสรุปผลการดำเนินงานประจำปีรายงานต่อคณะกรรมการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

คณะกรรมการกองทุนต้องจัดให้มีระบบการตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี และการพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิกเป็นหลัก คณะกรรมการอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่เห็นสมควรเป็นผู้ตรวจสอบกองทุนเพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนและการดำเนินงานของคณะกรรมการ

กองทุนได้ตามที่เห็นสมควร ในการนี้ให้คณะกรรมการกองทุนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบกองทุน

ข้อ 39 ให้คณะกรรมการกองทุนจัดทำรายงานการเงินตามแบบที่คณะกรรมการกำหนด และส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีที่คณะกรรมการกำหนดภายในระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของทุกปี

ให้คณะกรรมการกองทุนแต่งตั้งผู้ตรวจสอบบัญชีกองทุน เพื่อทำหน้าที่ประเมินผลการใช้จ่ายเงินและทรัพย์สินของกองทุน โดยให้แสดงความคิดเห็นเป็นข้อวิเคราะห์ว่าการใช้จ่ายดังกล่าวเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประหยัด และได้ผลตามเป้าหมายเพียงใด และให้ทำบันทึกรายงานผลการสอบบัญชีต่อคณะกรรมการกองทุน พร้อมทั้งจัดพิมพ์เผยแพร่ต่อสมาชิกและสาธารณชน

ข้อ 40 การจัดสรรกำไรสุทธิ เมื่อสิ้นปีทางบัญชีหากปรากฏว่าปีใดมีกำไรสุทธิคณะกรรมการกองทุนสามารถนำกำไรสุทธิมาจัดสรรตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

หมวด 9 บทเฉพาะกาล

ข้อ 41 ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษา และนำตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม

การประชุมตามวรรคหนึ่ง ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้ หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้

เมื่อที่ประชุมกำหนดวิธีการเลือกแล้วเสร็จ ให้ผู้ใหญ่บ้านและประชาคมหมู่บ้านตลอดจนคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอสนับสนุนให้การเลือกคณะกรรมการกองทุนเป็นไปตามมติของเวทีชาวบ้าน

ในส่วนของชุมชนเมืองให้ประธานคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ทำหน้าที่แทนผู้ใหญ่บ้านตามวรรคแรก

ข้อ 42 เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 เข้าดำรงตำแหน่ง ให้กรรมการกองทุนจับสลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนทั้งหมดให้นำบทบัญญัติในข้อ 19 วรรคสองและวรรคสามมาใช้บังคับกับกรณีตามวรรคหนึ่ง โดยอนุโลม

ข้อ 43 คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 ต้องดำเนินการยื่นขอขึ้นทะเบียนจัดตั้งกองทุนต่อคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการ และเปิดบัญชีเงินฝากของคณะกรรมการกองทุนให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันหลังจากได้รับเลือก

ข้อ 44 ให้คณะกรรมการกองทุนตามข้อ 41 เปิดบัญชีเงินฝากออมทรัพย์ภายใต้ชื่อบัญชี “กองทุนหมู่บ้าน (ชื่อบ้าน พุคชาภิรมย์ หมู่ที่ 3 ตำบล พุคชา อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา)” ไว้กับธนาคาร เพื่อรับโอนเงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ

ข้อ 45 ภายในหนึ่งปีนับตั้งแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการตามระเบียบนี้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมต่อไป

3.4 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามความในข้อ 10 (8) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกความในข้อ 16 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“ให้กองทุนแต่ละกองทุนมีคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย กรรมการทั้งชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน ซึ่งมาจากการคัดเลือกกันเองโดยสมาชิกซึ่งกรรมการดังกล่าวเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความรับผิดชอบที่จะบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นที่ยอมรับของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง และต้องมีคุณสมบัติตามข้อ 17”

ข้อ 4 ให้ยกเลิกความในข้อ 41 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้แทน

“ในวาระเริ่มแรกในส่วนของหมู่บ้าน ให้ผู้ใหญ่บ้านเรียกประชุมหัวหน้าครัวเรือนในหมู่บ้านครัวเรือนละหนึ่งคน เพื่อเปิดเวทีชาวบ้านในการชี้แจง ทำความเข้าใจ เตรียมความพร้อม และ

ดำเนินการเลือกคณะกรรมการกองทุนจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามข้อ 17 โดยมีคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนสนับสนุนให้การเลือกสรรดำเนินไปด้วยความโปร่งใส บริสุทธิ์ ยุติธรรม”

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. ผู้มาประชุมจะต้องมีหัวหน้าครัวเรือนจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดในหมู่บ้าน ทั้งนี้หัวหน้าครัวเรือนอาจมอบหมายให้ผู้แทนครัวเรือนเข้าประชุมแทนได้
2. การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้
 1. เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในบ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
 2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุยี่สิบปีบริบูรณ์
 3. ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองประชาธิปไตย
 4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 5. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
 6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก
 7. ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการองค์กรหรือหน่วยงานที่สังกัด
 8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540

9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20(3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนี้

1. จัดทำแบบขอขึ้นทะเบียนตามแบบ กทบ.2 ซึ่งขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอ
 2. ยื่นแบบคำขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสิน หรือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด พร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้อง คือ ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน
 3. เปิดบัญชีกับธนาคาร
- การขอขึ้นทะเบียน และการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้
1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย จำนวนประชากร จำนวนครัวเรือน อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน รายได้เฉลี่ยของประชากรต่อครัวเรือน
 2. ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมการประชุมคัดเลือกคณะกรรมการ วัน เวลา สถานที่ วิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบ มีการประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน ที่ปรึกษาจำนวน 5 คน
 3. ข้อมูลการเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ
 4. ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มาของเงินทุนจำนวนเงินที่สมาชิกได้มีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้านในรูปของการถือหุ้น การออม ค่าธรรมเนียมหรือให้เปล่า
 5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการ

สนับสนุนเป็นวงเงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติแล้ว มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง การหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่ให้กู้ยืม หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้ วิธีการในการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้ วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้ วิธีการแก้ไขปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ตามสัญญา การจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีหมู่บ้านพุดซาภิรมย์

1. ที่ตั้ง

ที่ตั้งกองทุน เลขที่ 11 หมู่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา รหัส 30000

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
2. เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น
3. เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
4. เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 4. เป็นคนรู้จักสามัคคี
5. เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการคือ
 1. เป็นคนเรียนเก่ง ใฝ่หาความรู้ใหม่
 2. เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 3. เป็นคนเก่งงาน ขยันการทำงาน และมีความรับผิดชอบหน้าที่การทำงาน
 4. เป็นคนเก่งคน มีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อทุกๆ คน

3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วย เงินและทรัพย์สิน ดังนี้

1. เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
2. เงินกู้ยืม
3. ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากกองทุน
4. ค่าธรรมเนียม แรกเข้า
5. เงินค่าหุ้น

6. เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก

7. เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพัน

อื่นใด

4. คุณสมบัติของสมาชิก

1. เป็นผู้ที่พำนัก มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในหมู่บ้านพุทธชาภิรมย์ และพักอาศัยอยู่
ระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน

2. เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนและ
สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน

3. เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน

4. เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุนได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

5. อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ

6. สมาชิกต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น

7. มีอายุตั้งแต่ยี่สิบปีขึ้นไป

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

1. ยื่นคำขอสมัครสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

2. ผู้ที่คุณสมบัติของสมาชิก สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้ง
ในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก

3. คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิก
โดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

1. ตาย

2. ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน

3. วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ

4. ที่ประชุมสมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม

5. จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วย

เหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6. จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก

7. นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

8. มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 4

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนนพการณกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยให้ผู้ยื่นคำขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่ง ไม่เกินจำนวนสองหมื่นบาท

3. กรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอกู้ทั้งหมดหรือบางส่วนให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืมเงิน พร้อมส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน ตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้ขอกู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว ผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชีออมทรัพย์ให้คณะกรรมการกองทุนรับทราบโดยเร็ว การโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ ธนาคารเป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าในบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอน ตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6. การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่ทำสัญญา การชำระคืนเงินกู้จะต้องนำเงินไปส่งคืน ณ ธนาคาร และนำหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้มอบให้คณะกรรมการกองทุน เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดทำบัญชีหรือดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

7. กรณีที่ผู้กู้ทำสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาผู้ยืมเงินให้ผู้ยืมเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ข้อบังคับของกองทุนกำหนดไว้

8. กรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการของกู้ยืม เงินหรือมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้กุนำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันควรให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยโดยทันที และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลาสามสิบวันหลังจากวันยกเลิกสัญญาห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

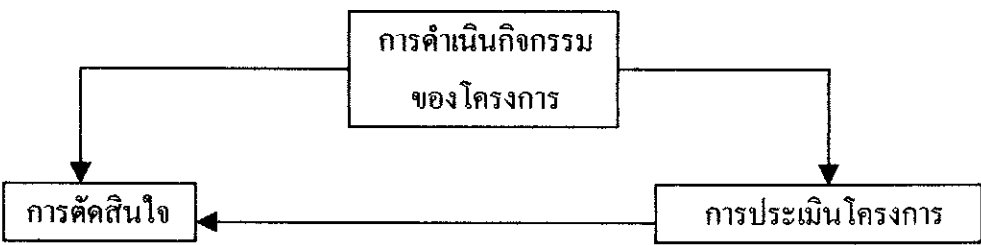
กองทุนหมู่บ้านพุดชาภิรมย์มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนจะพิจารณาจากศักยภาพและแนวโน้มความเป็นไปได้ของบุคคลและอาชีพอื่นๆ
2. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้จากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจน การอนุมัติเงินกู้แต่ละรายจะต้องผ่านมติที่ประชุมเห็นชอบเกินกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการและกู้ได้ครบถ้วนละหนึ่รายเท่านั้น
3. เป็นโครงการที่จะต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน
4. วงเงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกินสองหมื่นบาท ส่วนการกู้บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วนวงเงินกู้ไม่เกินสามพันบาทต่อราย
5. การทำสัญญาเงินกู้ทุกประเภทต้องมีการทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนตามแบบและเงื่อนไขที่กำหนด
6. ค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวันเว้นแต่ผู้กู้ได้รับอนุญาตขอให้อ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบชีพท์ (CIPP Model)

จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบชีพท์” ในหนังสือ รวมบทความทางการประเมินโครงการ [สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234] ดังนี้

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าการประเมิน คือ กระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการรวมถึงการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่จัดเก็บมาแล้วนั้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ทำให้เกิดเป็นสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอใช้เป็นทางเลือกในการประกอบการตัดสินใจต่อไป โดยมีแนวความคิดพื้นฐาน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวความคิดพื้นฐานการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

การประเมินตามรูปแบบของสตีฟเฟิลบีมนั้นสามารถสรุปการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. กำหนด หรือระบุและบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ
2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล
3. วิเคราะห์และจัดสารนิเทศเพื่อนำเสนอฝ่ายบริหาร

ประเภทของการประเมิน

สตีฟเฟิลบีมได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมินว่า รูปแบบซีพีพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความเพียงพอของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนของการดำเนินการ โครงการ
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้ดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน
4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลการผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบเลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

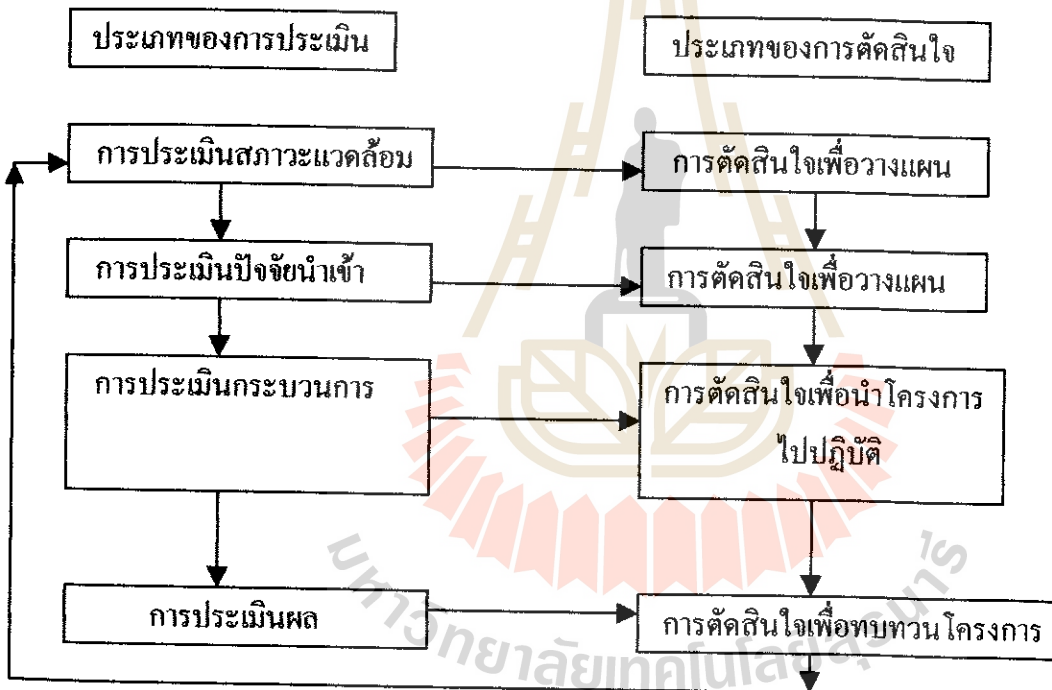
นอกจากนี้สตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ
2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structring Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยนำเข้า ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการเป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ถัดเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างการตัดสินใจและประเภทของการประเมินนั้นสตีฟเฟิลบีมได้นำเสนอดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของการประเมินและการตัดสินใจของสตีฟเฟิลบีม

8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาดรวมถึงการเรียนรู้ชุมชนการประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ (Graduate Diploma in Project Management and Evaluation) หลักสูตรนี้มุ่งให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง ที่ใช้ชุมชนท้องถิ่นและสถานการณ์จริงเป็นเครื่องมือให้เกิดการเรียนรู้ในลักษณะบูรณาการ ลักษณะเฉพาะของหลักสูตรนี้ คือ เป็นหลักสูตรเชิงสหวิทยาการและบูรณาการ (Interdisciplinary and Integrated) เน้นการเรียนการสอนเชิงวิจัย (Research - Oriented) โดยเฉพาะปฏิบัติการภาคสนามเพื่อศึกษาท้องถิ่นและฝึกปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ และเน้นภาคทฤษฎีร้อยละ 20 และภาคปฏิบัติร้อยละ 80 โดยเฉพาะปฏิบัติการภาคสนามเพื่อศึกษาท้องถิ่นและฝึกปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่ และเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรสถาบันท้องถิ่น จำนวนหน่วยกิตตลอดหลักสูตร 27 หน่วยกิต ประกอบด้วยหมวดวิชาสัมพันธ์จำนวน 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาเฉพาะด้านจำนวนหน่วยกิต 21 หน่วยกิต ระบบการศึกษาใช้ระบบทวิภาค โดยหนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ หนึ่งภาคการศึกษาปกติมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 16 สัปดาห์ ระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ภาคเรียนปกติ ใช้เวลาการศึกษาอย่างมากไม่เกิน 2 ปีการศึกษา การวัดผลและการสำเร็จการศึกษาให้เป็นไปตามข้อบังคับของคณะกรรมการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ว่าด้วยการประเมินผลการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
2. จำนวนบัณฑิตที่ว่างงาน มีรายได้
3. จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขา

การบริหารจัดการ โครงการ

4. จำนวนการรายงานความก้าวหน้า นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

9. เอกสารอื่นๆ

9.1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา

การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นตอนของการวางแผนในการพัฒนาที่เป็นที่อยู่อาศัย ในการดำรงชีวิตของตน หลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนงานร่วมกัน และปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการร่วมกันแล้ว ยังมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการบริการ รวมทั้งมีส่วนในการควบคุมประเมินผลโครงการต่างๆ ของท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นไปโดยตรง คือมีส่วนร่วมด้วยตัวเอง หรือทางอ้อม คือผ่านทางกรรมการที่เป็นฝ่ายบริหารงานของหมู่บ้าน

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ประชาชนมีอยู่มีกินอย่างเพียงพอ สามารถเลี้ยงครอบครัวได้
2. ในชุมชนมีความสามัคคีกัน
3. ต้องมีการรวมกลุ่มของประชาชน
4. สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม
5. สมาชิกในชุมชนมีความเอื้ออาทรต่อกัน
6. มีผู้นำที่ดีมีความสามารถ
7. พึ่งพาตนเองได้
8. แก้ปัญหาในชุมชนเองได้

9.3 เครื่องข่ายองค์กรการเรียนรู้

องค์กรชุมชนที่เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการรวมกลุ่มมีหลายรูปแบบ ดังนี้

1. องค์กรชุมชนที่ทางราชการจัดตั้ง เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน กลุ่มเกษตรกรกรรม สภาตำบล องค์กรบริหารส่วนตำบล
2. องค์กรชุมชนแบบไม่เป็นทางการ เช่น กลุ่มทอผ้า กลุ่มผักปลอดสารพิษ กลุ่มลุ่มน้ำ

9.4 ประชาคม

เป็นการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนเพื่อร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆของชุมชนด้วยตัวเอง เช่น การแก้ไขปัญหาชุมชน การกำหนดข้อตกลงร่วมกันโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีวัตถุประสงค์หรือสนใจในเรื่องเดียวกัน ร่วมกันคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการร่วมรับผิดชอบอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพื่อประโยชน์ของชุมชนโดยรวม ภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

9.5 การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรที่มีการจัดการการใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดภาวะความเสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

9.6 ธุรกิจชุมชน

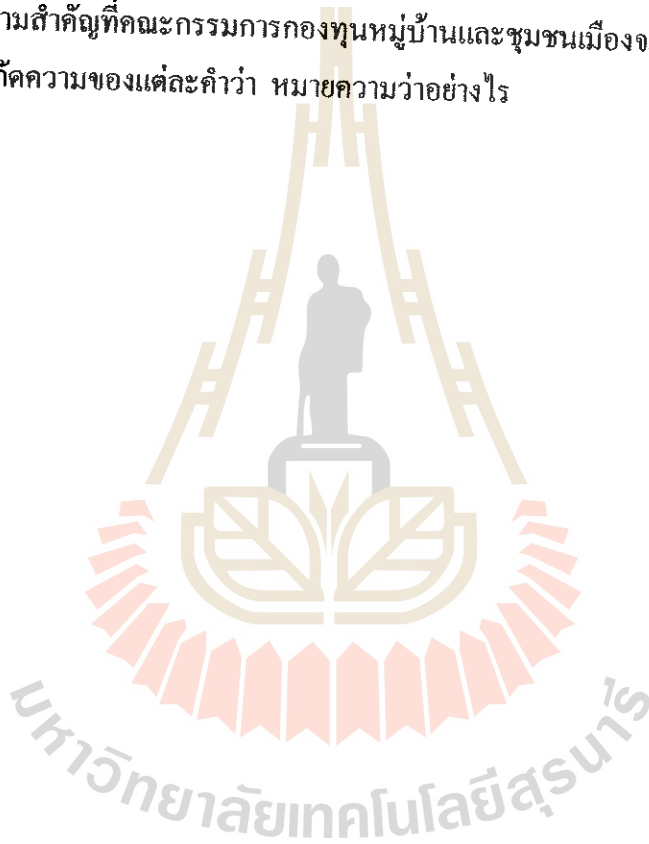
ธุรกิจชุมชน คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรม และช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมด โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมการผลิต การแปรรูป การค้าและการบริการ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน ได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชน อันจะนำไปสู่ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และการพัฒนาที่ยั่งยืน

9.7 ระบบบัญชีกองทุนหมู่บ้าน

ในการจัดทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเน้นการจัดทำโดยอาศัยข้อเท็จจริงในการดำเนินกิจกรรมตามปกติ มากกว่าตามหลักวิชาการ จะไม่มีคำว่า “เดบิต” หรือ “เครดิต” แต่ยังคงบันทึกรายการตามหลักบัญชี ในการจัดทำบัญชีตามรูปแบบนี้สิ่งที่คุณจัดทำให้มีความสำคัญก็คือหมวดหมู่หรือประเภทของบัญชี ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำจะต้องสามารถแยกหมวดหมู่ หรือประเภทของบัญชีได้ว่าอยู่ในหมวดใดดังต่อไปนี้

1. หมวด สินทรัพย์
2. หมวด หนี้สิน
3. หมวด ทุน(เงินกองทุน)
4. หมวด รายได้
5. หมวด ค่าใช้จ่าย

ดังนั้น จึงมีความสำคัญที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องทราบ
ความหมาย หรือคำจำกัดความของแต่ละคำว่า หมายความว่าอย่างไร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ เป็นการประเมินกรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ประเมินความก้าวหน้าของโครงการและประสิทธิผลจากการดำเนินงานโครงการ ในบทนี้จะกล่าว ถึงวิธีการดำเนินการประเมินประกอบด้วย วิธีการประเมินโครงการ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ศึกษาและตัวชี้วัดและชี้วัด ทั้งระบบบริหารจัดการกองทุนและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้และ ระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดจนผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีรายละเอียดของการดำเนินการประเมินดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นการประเมินเชิงระบบ ซึ่งตรงกับรูปแบบซีพีพี โมเดล (CIPP Model) ระบุว่าประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้ คือ

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น
2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและแนะนำส่งเสริมผู้กู้และหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแลและหน่วยงานระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละราย

รูปแบบของการประเมิน เป็นหลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามสภาพจริง หรือ เรียกกันว่า “Authentic Evaluation” การตัดสินคุณค่าความเด่น ความค้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมินแต่อาจทำในเชิงชี้แนะ สำหรับตัวชี้วัดบางตัวเท่านั้น การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวชี้วัดจะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวชี้วัดบางตัว แล้วจึงพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวชี้วัดใดบ้าง แล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวชี้วัดที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีการตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ความหมายและประเภทของประชากร

ประชากร (Population) ที่มีใช้ในการวิจัยมีความหมายว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง เช่น จังหวัด อำเภอ หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น วัตถุหิน แร่ธาตุต่างๆ ก็ได้ ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยมีหลายลักษณะเพื่อความสะดวกจึงจัดแบ่งประชากรของการวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ประชากรแบบจำกัด (Finite Population) ประชากรแบบจำกัดคือ ประชากรที่ผู้วิจัยสามารถเจนนับจำนวนประชากรได้ทั้งหมดว่ามีจำนวนที่แน่นอนเป็นเท่าใด เช่น จำนวนนักเรียนในหมู่บ้านพุทธชาวมบึง จำนวนอำเภอ และตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา

2. ประชากรแบบไม่จำกัด (Infinite Population) ประชากรที่ผู้วิจัยไม่สามารถเจนนับจำนวนประชากรออกมาได้ทั้งหมดว่ามีอยู่เป็นจำนวนที่แท้จริงเป็นเท่าใด เช่น จำนวนเม็ดทรายที่อยู่บนหาดบางแสน จำนวนปลาในมหาสมุทร จำนวนผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ของบริษัทในตลาด

2.2 ความหมายของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) ในการวิจัยหมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้นมาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา ดังนั้นกลุ่มตัวอย่าง คือตัวแทนของประชากรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษา ผลการศึกษาที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง ย่อมเป็นผลการศึกษาจากประชากรด้วยเช่นกัน กลุ่มตัวอย่างต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. วิธีการสุ่มตัวอย่างจากประชากร
2. ขนาดกลุ่มตัวอย่างต้องเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร

กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ หมู่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ประชากรทั้งหมด 355 คน ชาย 161 คน หญิง 194 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 63 ครัวเรือน เป็นการศึกษาหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ หมู่ 3 โดยไม่เปรียบเทียบกับหมู่บ้านอื่น การเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้เฒ่าผู้แก่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.)ของหมู่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน กลุ่มสตรีแม่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ครู อาจารย์ และประชาชนที่สามารถจะให้ข้อมูลได้ โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Non-Probability Sampling) และแบบไม่เจาะจง(Purposive Sampling)

กลุ่มตัวอย่าง เป็นประชากรที่เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 32 คน และจำนวนประชากรที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ของจำนวนประชากร

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้จะกล่าวถึงตัวแปรและตัวชี้วัดในสองระบบคือ ระบบบริหารจัดการกองทุน และการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วยตัวแปรและตัวชี้วัดด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วยตัวแปรและตัวชี้วัดด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต

A : หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. ตัวแปรที่ศึกษาด้านบริบทและตัวชี้วัด

ตัวแปรด้านบริบทในที่นี้เป็นตัวแปรด้านบริบทของระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นบริบทของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน
2. สภาพทางภูมิศาสตร์ของชุมชน เช่น สภาพป่า และหนองน้ำ สภาพที่ดิน ที่ทำกินของชาวบ้าน
3. สภาพปัจจุบันในด้าน
 - 3.1 เศรษฐกิจและอาชีพ ได้แก่
 - 3.1.1 อาชีพหลักของคนในชุมชน
 - 3.1.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ (รายได้ การมีหนี้สิน ฯลฯ)
 - 3.1.3 กรรมสิทธิ์ในที่ดิน (ของตนเอง ,เช่าที่ทำกิน)

3.1.4 การตลาดสำหรับผลผลิต

3.2 ด้านการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม

และความเชื่อของสมาชิกในชุมชน

3.3 ด้านสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา

โทรศัพท์ และอื่นๆ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

3.4 ศักยภาพของหมู่บ้านในด้านบวก เช่น

3.4.1 ผู้นำชุมชน

3.4.2 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4.3 ความสามัคคี ความขยัน

3.4.4 องค์กรในท้องถิ่น

3.4.5 การมีแหล่งท่องเที่ยว แหล่งอาหาร

3.4.6 อื่นๆ

3.5 จุดอ่อนหรือจุดด้อยของหมู่บ้าน

3.5.1 การแตกแยกของครอบครัว

3.5.2 ความไม่สามัคคี

3.5.3 การละทิ้งท้องถิ่น

3.5.4 โรคภัยประจำถิ่น

3.5.5 อื่นๆ

2. ตัวแปรที่ศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2.2 เงินหนึ่งล้านบาท

2.3 ระเบียบข้อบังคับของกองทุนจากส่วนกลาง

2.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านประกอบด้วยจำนวน

คุณสมบัติ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

การบริหารจัดการกองทุนและทัศนคติต่อ

กองทุนหมู่บ้าน

2.4.1 จำนวน

2.4.2 คุณสมบัติ

ตัวแปรที่ศึกษา

2.4.3 ความรู้ ประสบการณ์ และทัศนคติในการจัดการกองทุน

2.5 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน

2.6 จำนวนผู้สมัครขอกู้

2.7 ที่ตั้งสำนักงานกองทุน

2.8 อื่นๆ

3. ตัวแปรที่ศึกษาด้านกระบวนการและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านให้แก่ผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น

3.2 กระบวนการได้มาซึ่งกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

3.3 กระบวนการได้มาซึ่งระเบียบกองทุนหมู่บ้านและระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน ระเบียบข้อบังคับของกองทุน

ตัวชี้วัด

- ชายและหญิงในสัดส่วนเท่าเทียมกัน
- ถูกต้องตามระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- ข้อ 17 (9 ข้อ)

- มีประสบการณ์ในการบริหารกองทุนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป
- ทัศนคติในทางบวก

- 32 ราย
- เลขที่ 11 หมู่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดราชสีมารหัส 30000

ตัวชี้วัด

- ถูกต้องตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- มีระเบียบข้อบังคับต่างๆ เช่น
 - การรับสมาชิก
 - การออมเงินหรือหุ้นของสมาชิก
 - การคิดดอกเบี้ยหรือผล

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

- ประโยชน์เงินกองทุน
- เกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้
 - การติดตามควบคุมการใช้เงินกู้ของสมาชิกที่กู้
 - การจัดสรรผลกำไรที่เกิดขึ้นจากกองทุน
 - อื่นๆ
 - คณะกรรมการกองทุนและประชาชน 3 ใน 4 ร่วมกันกำหนด
- 3.4 การประเมินความพร้อมของกองทุน - เป็นไปตามระเบียบการประเมินความพร้อม
- 3.5 การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานกองทุน - เป็นไปตามระเบียบหมวด 8 การทำบัญชีและการตรวจสอบ
- 3.6 การอุดหนุนเงินกองทุนสำหรับกองทุนที่ผ่านการประเมินความพร้อม
- 3.7 การสนับสนุนวิชาการ และบริหารจัดการกองทุนที่ไม่ผ่านการประเมินความพร้อม (กรณีที่ไม่ผ่านการประเมินความพร้อม)
- 3.8 การคัดเลือกผู้กู้
- 3.9 การแนะวิธีทำธุรกิจ
- 3.10 การรับชำระหนี้
- 3.11 การทำบัญชี การตรวจสอบภายในเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี และพัสดุ โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของสมาชิก
- 3.12 การช่วยเหลือขาด
- 3.13 ปัญหาอุปสรรค และสาเหตุของปัญหาในการดำเนินงานทุกชั้น

ตัวแปรที่ศึกษา	ตัวชี้วัด
3.1.4 อื่นๆ	
4. ตัวแปรที่ศึกษาด้านผลผลิตและตัวชี้วัด	
4.1 ผลโดยตรง ได้แก่	
4.1.1 จำนวนผู้กู้	- 39 ราย
4.1.2 ยอดเงินให้กู้	- 1,000,000 บาท
4.1.3 อื่นๆ	
4.2 ผลกระทบ ได้แก่	
4.2.1 ผลกระทบโดยตรง ได้แก่	
4.2.1.1 จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้	- 39 ราย
4.2.1.2 จำนวนกองทุนสะสมของหมู่บ้าน	- 4 กองทุน
4.2.1.3 การขยายกิจการของผู้กู้	
4.2.1.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น	
4.2.2 ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่	
4.2.2.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง	
4.2.2.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้	
4.2.2.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด	
4.2.2.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ	
4.2.2.5 อื่นๆ	

B : หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

1. ตัวแปรที่ศึกษาด้านบริบทและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษาด้านบริบทเน้นที่บริบทท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแปรเดียวกันกับบริบทของระบบบริหารจัดการกองทุนและเป็นเฉพาะผู้กู้ในตัวแปรต่อไปนี้

ตัวแปรที่ศึกษา	ตัวชี้วัด
1.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว	
1.2 ทรัพย์สินของผู้กู้	
1.3 หนี้สินธนาคารของผู้กู้	
1.4 หนี้สินนอกระบบของระบบของผู้กู้	
1.5 อาชีพหลักของผู้กู้	

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

- 1.6 รายได้ของครอบครัว
- 1.7 ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการ
- 1.8 อื่นๆ

2. ตัวแปรที่ศึกษาด้านปัจจัยนำเข้าและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

- 2.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.2 เงินอื่นๆ
- 2.3 สถานที่และวัสดุคิบ
- 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
- 2.5 กำลังทำงาน
- 2.6 อื่นๆ

3. ตัวแปรที่ศึกษาด้านกระบวนการและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

- 3.1 การทำกิจกรรมดูวิถี
- 3.2 การหาตลาดที่ดี
- 3.3 การหาวัสดุคิบที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมิน
- 3.6 อื่นๆ

4. ตัวแปรที่ศึกษาด้านผลผลิตและตัวชี้วัด

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

- 4.1 ผลโดยตรง ได้แก่
 - 4.1.1 รายได้เป็นเงิน
 - 4.1.2 ผู้กู้ที่ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.1.3 ผลที่เป็นชื่อเสียงที่ดี
 - 4.1.4 ผลเป็นความพอใจ
 - 4.1.5 อื่นๆ
- 4.2 ผลกระทบ ได้แก่
 - 4.2.1 ผลกระทบโดยตรง

4.2.1.1 ผู้รู้ได้ขยายกิจการ

4.2.1.2 ผู้รู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นอันเนื่อง

มาจากการได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.2.1.3 อื่นๆ

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัด

4.2.2 ผลกระทบทางอ้อม

4.2.2.1 ผู้รู้มีการพึ่งตนเอง

4.2.2.2 ผู้รู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจการ

ของตนเองอย่างยั่งยืน

4.2.2.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

4.2.2.4 อื่นๆ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการเป็นเครื่องมือวัดในทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตแบบไม่มีโครงสร้างที่แน่นอนอาศัยการสังเกตตามกำหนดแต่ละประเด็นหลักที่สังเกตโดยไม่มีรายละเอียด สังเกตภาพรวมและตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลของบริบทชุมชน เช่น ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้าน อาณาเขตติดต่อ ลักษณะภูมิประเทศ จำนวนร้านค้า และสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างมาก เพราะผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลโดยตรงตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง เช่น คำถามจากแบบรายงานต่างๆ (บร. อยู่ในภาคผนวก) ที่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการเก็บข้อมูลจากหมู่บ้านโดยคำถามในการสัมภาษณ์จะอยู่ในแบบสัมภาษณ์เป็นเรื่องเกี่ยวกับหมู่บ้านและข้อมูลระดับบุคคล

แบบสอบถามและแบบสำรวจ ใช้ในการประเมินดัชนีชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้าน การทำประชาคมเพื่อจะได้มาซึ่งปัญหาที่แท้จริง ตลอดจนแนวทางในแนวทางในการแก้ปัญหาโดยใช้รูปแบบในการจัดประชุม AIC (Appreciation Influence Control)

การศึกษาจากเอกสาร ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บไว้หรือรวบรวมไว้แล้วซึ่งเรียกว่าข้อมูลมือสอง (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจาก กชช.2ค จปฐ. แผนที่หมู่บ้าน เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลหมู่บ้าน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวมีอยู่ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน

ของหมู่บ้าน สถานีนามัยประจำตำบลพุดซา โรงเรียนในหมู่บ้านองค์การบริหารส่วนตำบล และ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบ รายงานต่างๆ (ปร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1. แบบรายงาน ปร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
2. แบบรายงาน ปร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
3. แบบรายงาน ปร.3 (แบบรายงานความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง)
4. แบบรายงาน ปร.4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
5. แบบรายงาน ปร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง)
6. แบบรายงาน ปร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง)
7. แบบรายงาน ปร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของ ชุมชนในทัศนะของประชาชน)
8. แบบรายงาน ปร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์)
9. แบบรายงาน ปร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
10. แบบรายงาน ปร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
11. แบบรายงาน ปร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
12. แบบรายงาน ปร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

5. แหล่งข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของ ตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และตัวชี้วัดของ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้นำแต่ละรายมีดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. ประชาชนในพื้นที่

3. ผู้นำชุมชนที่เป็นทางการและ ไม่เป็นทางการ
4. สมาชิกกองทุนที่ได้รับเงินกู้
5. สมาชิก อบต.
6. สร.1 และ สร.2
7. เอกสาร กชช.2ค และ จปฐ.
8. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

(กทบ.1)

9. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.2)
10. ทะเบียนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.3)
11. บัญชีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแนบท้ายประกาศคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (กทบ.4/1)
12. แบบแจ้งผลการประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.5)
13. สรุปผลการประเมินความพร้อมการจำแนกประเภทกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.6)

14. เอกสารกองทุน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี ได้แก่

1. การสัมภาษณ์โดยใช้แบบ บร. ต่างๆ
2. การจัดเวทีชาวบ้าน
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม
4. การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม
5. ศึกษาเอกสาร
6. กระบวนการ AIC หรือ FSC
7. การจัดกลุ่มเสวนา
8. การศึกษารายกรณี

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในครั้งนี้ใช้เวลา 10 เดือน เริ่มตั้งแต่ เดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กันยายน 2545 โดยมีกำหนดเวลาในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอน	เดือน
	ธ.ค. ม.ค. ก.พ. มี.ค. เม.ย. พ.ค. มิ.ย. ก.ค. ส.ค. ก.ย.
รวบรวมและศึกษาเอกสาร	←→
ศึกษาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	←→→→
เก็บรวบรวมข้อมูล	←→→→→→
สังเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล	→→→→→
สรุปข้อมูลเสนอแนะ และอภิปราย	←→

ภาพที่ 3 ระยะเวลาในการดำเนินงาน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่างๆ จะมีทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณถ้าเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพจะวิเคราะห์เนื้อหา ในลักษณะการบรรยาย ความสอดคล้อง ความสมเหตุสมผล ความเป็นไปได้ ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณจะวิเคราะห์โดยการหาร้อยละ หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กรณีศึกษา บ้านพุทธาภิรมย์ หมู่ 3 ตำบลพุทธา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ประกอบด้วยกรรายงาน ข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี รูปแบบชีพ โมเดล (CIPP Model) ในการประเมิน ตอนที่ 1-4 และการรายงานตามวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์ แต่ละข้อมีดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม
3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการทำสารนิพนธ์ 4 ประการ ได้แก่
 - 5.1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมาย ค ข้อ เพียงใด
 - 5.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

5.3 เพื่อทราบว่าได้เกิดองค์หรือข่ายของการเรียนรู้หรือไม่ จากกระบวนการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

5.4 เพื่อทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

โดยวิธีการประเมินโครงการจะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้น สำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่าได้ ก็จะต้องแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจนควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1. บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ผลจากการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับภาวะความยากจนของประชากรไทย โดยใช้ข้อมูลโครงการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พบว่าเงินเส้นความยากจน *ในปี 2541 โดยเฉลี่ยประมาณ 911 บาทต่อคนต่อเดือน

นั้น จะมีจำนวนประชากรซึ่งจัดว่ายากจน เนื่องจากมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน ประมาณ 7.9 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งประเทศ

(*เส้นความยากจน หมายถึง ระดับรายได้ที่เพียงพอสำหรับสนองความต้องการขั้นต่ำในการบริโภคอาหารและสินค้า/บริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ)

ในช่วงปี 2534-2539 จำนวนคนจนและสัดส่วนคนจนมีแนวโน้มลดลงตามลำดับ จากจำนวน 17.9 ล้านคนหรือคิดร้อยละ 32.6 ของประชากรทั้งสิ้น ในปี 2531 เป็น 6.8 ล้านคนหรือร้อยละ 11.4 ในปี 2539 แต่หลังจากนั้นในปี 2541 จำนวนและสัดส่วนคนจนได้เพิ่มขึ้นเป็น 7.9 ล้านคนหรือร้อยละ 12.9 ของประชากรทั้งสิ้น

พื้นที่ที่มีสัดส่วนคนจนสูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและแม้ว่าสัดส่วนของคนจนในภาคนี้ได้ลดลงตามลำดับในช่วงปี 2531-2539 เช่นเดียวกับภาคอื่น แต่สัดส่วนของคนจนในภาคนี้รวมทั้งทั้งในภาคใต้ และภาคกลางได้เพิ่มขึ้นในปี 2541 ในขณะที่สัดส่วนของคนจนในภาคเหนือมีแนวโน้มลดลง ส่วนกรุงเทพมหานครและ 3 จังหวัดชอบกรุงเทพมหานครนั้นสัดส่วนของคนจนในปี 2541 ยังอยู่ในระดับเดียวกับปี 2539

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

ส่วนที่ 1 บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ส่วนที่ 2 ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

ส่วนที่ 3 กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบันภาคธุรกิจของไทย ประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสน ร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม คือมีการจ้างงานประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมากซึ่งอยู่นอกระบบ ไม่ได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรม แรงงานประมารร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยพึ่งพาดตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออก วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้นและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถการผลิตเพื่อส่งออก และ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการผลิตของประเทศไทย และการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของราษฎรผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกลจึงกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างอัน ได้แก่ การมีความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้วยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ขณะเดียวกันปัจจัยแวดล้อมการประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไปและยังคงความรวดเร็วอันเป็นผลจากเปิดเสรีทางการค้าและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถเปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีแรงค้ำ ไปสู่การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและความสามารถในการใช้ประโยชน์เหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศต่างก็จำเป็นต้องเข้าสู่มาตรฐานสากลและยกระดับผลิตภาพให้ทัดเทียมคู่แข่งกัน รวมทั้งมีความต้องการธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น จากข้อพิจารณาข้างต้นจึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม คือ

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นได้

3. กลยุทธ์และมาตรการในการพัฒนา SMEs

เพื่อบรรลุวิสัยทัศน์การพัฒนาข้างต้น จึงกำหนดกลยุทธ์และมาตรการประกอบด้วยมาตรการดังต่อไปนี้

กลยุทธ์ที่ 1 ยกระดับความสามารถด้านเทคโนโลยีและการจัดการ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. การพัฒนาและประยุกต์ระบบวินิจัยและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่สถานประกอบการ การส่งเสริมและจัดความช่วยเหลือแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
2. จัดระบบบริการที่ปรึกษาเฉพาะด้านเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงกิจการ
3. สนับสนุนและส่งเสริมการปรับปรุงกิจการให้ทันสมัย (Modennization) และให้เหมาะสมกับธุรกิจไทย
4. สนับสนุนการยกระดับคุณภาพสินค้าของ SMEs ฐานมาตรฐานสากล
5. พัฒนาเครือข่ายและประสิทธิภาพของแหล่งการวิจัยและพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้ประกอบการและทรัพยากรบุคคลของ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. บ่มเพาะ และสร้างผู้ประกอบการใหม่และพัฒนาผู้ประกอบการเดิมให้พร้อม
2. เพิ่มประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นของระบบบริการฝึกอบรมให้สนองต่อความสำคัญของ SMEs

3. เพิ่มประสิทธิภาพของระบบมาตรฐานฝีมือแรงงาน

4. ปรับปรุงการผลิตบุคลากรในสถาบันการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้างและขยายโอกาสด้านการตลาดแก่ SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. ปรับปรุงระบบการจัดซื้อของรัฐให้เอื้อต่อ SMEs โดยเน้นการขยายโอกาส

2. ส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมรับช่วงการผลิตที่เชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่

3. เพิ่มความเข้มแข็งของกิจกรรมส่งเสริมการส่งออก

4. ส่งเสริมธุรกิจการค้าชายแดน และการจัดตั้งบริษัทการค้าระหว่างประเทศ

กลยุทธ์ที่ 4 เพิ่มขีดความสามารถของสถาบันการเงินและสร้างกลไกเสริมทาง SMEs มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบประกันสินเชื่อ

2. พัฒนาสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐให้เป็นสถาบันการเงินเพื่อ SMEs

3. จัดตั้งกองทุนเพื่อการร่วมทุนกับ SMEs ที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

4. จัดตั้งกองทุนส่งเสริม SMEs เพื่อเป็นกลไกทางนโยบายในการส่งเสริม SMEs

สนับสนุนการรวมกลุ่มของ SMEs

5. เพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อให้บริการปรึกษาแนะนำด้านการเงิน

กลยุทธ์ที่ 5 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมของธุรกิจ มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่

1. เร่งพัฒนาและจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารของ SMEs

2. พัฒนากลไกในการปรับปรุงนโยบาย กฎหมายและการบริการเพื่อสร้างความเปรียบเทียบกับ SMEs

3. ส่งเสริม SMEs ให้พร้อมเข้าสู่สังคมข่าวสาร

4. ปรับปรุงประสิทธิภาพระบบการกระจายสินค้า

5. ยกกระดับขีดความสามารถของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการให้บริการแก่ SMEs และส่งเสริม SMEs ในภูมิภาคให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงระหว่างธุรกิจภาคต่างๆ

6. ส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขนาดย่อม

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาศักยภาพรายย่อยและวิสาหกิจชุมชน มีมาตรการที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

1. ปมเพาะการจัดตั้งวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนที่เป็นยุทธศาสตร์การพัฒนา
2. ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และภูมิปัญญาเดิมของวิสาหกิจรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนทางธุรกิจ
3. ยกระดับขีดความสามารถด้านการจัดการเชิงธุรกิจและส่งเสริมให้วิสาหกิจรายย่อยเป็นทางการได้

กลยุทธ์ที่ 7 สร้างความเชื่อมโยงและพัฒนากลุ่มวิสาหกิจครบวงจร มีมาตรการสำคัญที่จะต้องดำเนินการได้แก่

1. ศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาอุตสาหกรรมยุทธศาสตร์ตามหลักการเกาะกลุ่มธุรกิจรวม
2. พัฒนาโครงการนำร่องเพื่อส่งเสริมการพัฒนาการเชื่อมโยงวิสาหกิจครบวงจร
3. ผลักดันและสนับสนุนการรวมกลุ่มและการสร้างธุรกิจสัมพันธ์
4. จัดมาตรการสนับสนุนด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์ และเงินทุน การลงทุน และร่วมลงทุนดำเนินกิจการประเภทต่างๆ รองรับธุรกิจอย่างครบวงจร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด คาดว่าในปี 2545 นี้ ประเทศไทยจะมีดุลการค้าเกินดุลประมาณ 2.22-2.55 พันล้านบาทดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งอาจจะลดลงจากปี 2544 ในขณะที่การเกินสมดุลบัญชีเดินสะพัดคงจะอยู่ที่ประมาณ 5.9-6.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยลดลงจากปีก่อนหน้าเช่นเดียวกัน สำหรับในปี 2546 การขยายตัวของการนำเข้าและการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศจะส่งผลให้ฐานะการเกินดุลทั้งสองมีแนวโน้มที่จะลดลงไปอีกจากปี 2545 โดยการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดอาจจะอยู่ที่ประมาณ 4.8 พันล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้นทุนสำรองระหว่างประเทศ คาดว่าจะอยู่ที่ 33.8-34.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2545 เมื่อเทียบกับ 33.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ สิ้น ธ.ค. 2544 ทั้งนี้ การปรับเพิ่มของทุนสำรองระหว่างประเทศในปี 2545 จะเป็นผลมาจากการเกินดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัด ในขณะที่เงินทุนไหลออกสุทธิชะลอตัวลง ซึ่งส่งผลให้ดุลการชำระเงินของประเทศมีฐานะเกินดุล (คาดว่า ประมาณ 708-1,036 ล้านดอลลาร์สหรัฐ) ส่วนในปี 2546 คาดว่า การเกินดุลบัญชีเดินสะพัดและดุลการชำระเงิน จะส่งผลให้ทุนสำรองระหว่างประเทศขยับเพิ่มขึ้นอีกจากปี 2545 เป็นประมาณ 34.5-34.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ ปลายปี 2546

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

คณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจรับทราบตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช) รายงานผลการสำรวจสภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สรุปได้ดังนี้

รายได้ของครัวเรือนและแหล่งที่มาของรายได้ในปี 2542 ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายได้โดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 12,729 บาทต่อครัวเรือน เพิ่มขึ้นจากปี 2541 ร้อยละ 1.9 โดยมีแหล่งที่มาจากค่าแรงและเงินเดือนประมาณร้อยละ 42 กำไรจากการประกอบธุรกิจนอกภาคเกษตรประมาณร้อยละ 19 กำไรจากการประกอบธุรกิจภาคเกษตรประมาณร้อยละ 9 และมาจากแหล่งรายได้อื่นๆ ประมาณร้อยละ 30 และเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่า

1. ครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และ สมุทรปราการมีรายได้เฉลี่ย 26,742 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3
2. ครัวเรือนภาคกลางและภาคเหนือมีรายได้เฉลี่ย 12,786 และ 10,253 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 และ 4.8 ตามลำดับ
3. ขณะที่ครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้มีรายได้เฉลี่ย 8,138 และ 10,953 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 4.8 และ 4.4 ตามลำดับ

ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนและประเภทของค่าใช้จ่าย ครัวเรือนทั่วประเทศมีรายจ่ายโดยเฉลี่ยประมาณเดือนละ 10,238 บาทต่อครัวเรือน ลดลงจากปี 2541 ร้อยละ 1.5 โดยมีสัดส่วนของรายจ่ายด้านอาหารและเครื่องคัมประมารร้อยละ 36 รองลงมาเป็นหมวดที่อยู่อาศัยและเครื่องใช้ในบ้าน และหมวดยานพาหนะและค่าบริการสื่อสารประมาณร้อยละ 22 และ 14 ตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายภาคพบว่า

1. ครัวเรือนในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ และภาคเหนือมีรายจ่ายเฉลี่ย 20,284 และ 8,388 บาทต่อเดือน เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.3 และร้อยละ 2.2 ตามลำดับ
2. ขณะที่ครัวเรือนในภาคกลาง มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 10,266 บาท ลดลงร้อยละ 5.5 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 6,988 บาท ลดลงร้อยละ 3.4 และภาคใต้มีรายจ่ายเฉลี่ย 8,997 บาทต่อเดือน ลดลงร้อยละ 7.0

1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

หนี้สินจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนที่มีหนี้คิดเป็น 124,330 บาท สูงกว่าปี 2541 ร้อยละ 0.9 โดยครัวเรือนในภาคเหนือมีหนี้สินเพิ่มขึ้นสูงสุดเมื่อเทียบกับปี 2541 ในอัตราร้อยละถึง 17.6 รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ในอัตราร้อยละ 9.6 และ 2.2 ตามลำดับ

ขณะที่หนี้สินของครัวเรือนในกรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ และภาคกลางลดลงในอัตราร้อยละ 1.4 และ 5.9 ตามลำดับ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท

ความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท นั่นก็คือ ความยากจน ชุมชนไม่เข้มแข็ง นิโคลัส สเตอร์น (WWW.rakbankerd.com : 2545) หัวหน้าคณะนักเศรษฐศาสตร์และรองประธานอาวุโสธนาคารโลก พบว่า ความยากจนส่วนใหญ่เกิดขึ้นในพื้นที่ชนบท โดย 19 % ของคนไทยในชนบท อยู่ในระดับยากจนซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติมาก เวลด์แบงก์ยังพบว่าภาคอีสานมีสัดส่วนคนจนสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติถึง 2 เท่า ขณะที่ กทม.มีคนจนน้อยกว่า 1% และคนจนในจังหวัดที่ยากจนที่สุด 17 จังหวัดคิดเป็น 2 ใน 3 ของคนจนทั้งประเทศ

“ความยากจนบางพื้นที่ เป็นความยากจนแบบซ้ำซาก เพราะตอบสนองต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ ได้น้อยกว่าพื้นที่อื่น ขณะที่คนไทยส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของจีดีพี ดังนั้นในแผนพัฒนาฉบับที่ 9 จึงเน้นว่าความยากจนไม่ได้มีสาเหตุมาจากการขาดรายได้อย่างเดียว แต่ยังเกิดความยากลำบากในการเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐานทรัพยากร และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ” นายสเตอร์น กล่าว

ส่วนการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในตลาดที่คนจนเป็นผู้บริโภค เช่น อาหาร น้ำ และที่อยู่อาศัย รวมถึงให้โอกาสคนจนเป็นผู้ขายแรงงานหรือบริการ รวมทั้งต้องให้คนจนเข้าถึงสิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อสร้างรายได้ และเข้าถึงระบบสินเชื่อ นอกจากนี้ระบบบรรณาภิบาล ก็จะช่วยแก้ปัญหาความยากจน เพราะจะสร้างบรรยากาศในการลงทุนการทุจริตคอร์รัปชัน และช่วยเหลือนักลงทุนที่จะเข้ามาติดต่อกับราชการ ส่วนการปฏิรูประบบราชการจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่าและมีการติดตามการใช้จ่ายงบประมาณจากกลุ่มประชาคมต่างๆ ทำให้การนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับคนจนขึ้น

เอียน พอร์ทเตอร์ ผู้อำนวยการธนาคารโลก สำนักงานประเทศไทย กล่าวว่า ในแผนฯ 9 รัฐบาลไทยมีเป้าหมายลดความยากจนจาก 14.5% ในปี 2543 ให้เหลือไม่เกิน 12% ในปี 2549 หรือจำนวนคนจนลดลง 1.5 ล้านคน

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

บริบทระดับท้องถิ่น เช่น ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน เช่น สภาพป่า และหนองน้ำ สภาพที่ดิน ที่ดินทำกินของชาวบ้าน ตัวแปรด้านบริบทในที่นี้เป็นตัวแปรด้านบริบทของระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นบริบทของท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน / ชุมชน
2. สภาพปัจจุบัน
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน / ชุมชน
4. ด้านวัฒนธรรม ประเพณี
5. ด้านสาธารณูปโภค

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านพุดชาภิรมย์ หมู่ที่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

เมื่อประมาณสี่ร้อยปีมาแล้ว สมัยบรรพบุรุษเรียกหมู่บ้านนี้ว่า “พุดชามอญคอนกระทิง” ที่เรียกอย่างนี้เพราะสมัยก่อนคนมอญมาทำมาหากินอยู่ที่นี้ด้วย อยู่ต่อมาคนมอญพวกนี้ก็อพยพออกไป จากที่เรียกว่าพุดชามอญคอนกระทิง ก็เหลือคำสั้นๆ ว่า “พุดซา” ที่เรียกเช่นนี้เพราะเรียกตามชื่อของต้นไม้ คือต้นพุทรา ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก อยู่ต่อมาประชากรของหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ชาวบ้านจึงได้ถางและทำลายต้นพุทรา และที่ตายเองก็มี แล้วปลูกสร้างบ้านเรือนเพิ่มขึ้น ผู้ใหญ่บ้านคนแรก คือ ผู้ใหญ่แหล่ม (ไม่ทราบนามสกุล) แล้วเรียกชื่อหมู่บ้านพุดชานี้มาเรื่อยๆ หลายอายุคนมาแล้ว จนกระทั่ง นายสว่าง แซกพุดซา เป็นผู้ใหญ่บ้านได้ไม่กี่ปี ก็มีการเพิ่มชื่อหมู่บ้านนี้ว่า “บ้านพุดชาภิรมย์” ที่ตั้งชื่อใหม่นี้เพราะชื่อบ้านได้ตรงกับชื่อบ้านหมู่ที่ 2 และเพิ่มคำว่าภิรมย์เพราะในหมู่บ้านมีบึงสาธารณะที่ใหญ่ประมาณ 2,600 ไร่ สมัยก่อนชาวบ้านใช้บึงนี้เป็นที่ทำมาหากิน ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำที่ว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” แต่ปัจจุบันนี้ไม่ได้อุดมสมบูรณ์เหมือนเมื่อก่อนแล้ว เพราะสภาพดินฟ้าอากาศ และความแห้งแล้งจึงมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร ผู้ใหญ่บ้านคนปัจจุบันเป็นคนที่ 5 ชื่อนายมี เทียมพุดซา เป็นผู้ใหญ่บ้าน 2 สมัยติดต่อกัน

ปัจจุบันในหมู่บ้านมีครัวเรือน 63 ครอบครัวยุคน จำนวนประชากรทั้งหมด 355 คน แบ่งเป็นชาย 161 คน หญิง 194 คน (สัมภาษณ์ นายมี เทียมพุดซา ผู้ใหญ่บ้านพุดชาภิรมย์ อายุ 57 ปี : 15 กรกฎาคม 2545)

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านพุดชาภิรมย์ ตั้งอยู่ทางด้านทิศเหนือของจังหวัดนครราชสีมา โดยมีระยะทางห่างจากตัวอำเภอเมืองเป็นระยะทาง 16 กิโลเมตร อยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเมือง ตำบลพุดซา บ้านพุดชาภิรมย์เป็นหมู่ที่ 3 ในจำนวน 18 หมู่บ้านของตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งประกอบด้วยหมู่บ้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หมู่บ้านมะเดื่อ
2. หมู่บ้านพุดซา
3. หมู่บ้านพุดชาภิรมย์
4. หมู่บ้านคอนกระทิง
5. หมู่บ้านนุกระถิน
6. หมู่บ้านกล้วย
7. หมู่บ้านตะโก
8. หมู่บ้านละมไพล์
9. หมู่บ้านสระไพล์
10. หมู่บ้านศรีชะ้าง
11. หมู่บ้านเขว้า
12. หมู่บ้านหนองยารักษ์
13. หมู่บ้านลำโพง
14. หมู่บ้านน้อย
15. หมู่บ้านละมเหนือ
16. หมู่บ้านดอนพัฒนา
17. หมู่บ้านหนองยารักษ์เหนือ
18. หมู่บ้านลำโพงใต้

อาณาเขตติดต่อ

หมู่บ้านพุดชาภิรมย์มีอาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับหมู่บ้านศรีชะ้าง	หมู่ 10	ต.พุดซา อ.เมือง จ. นครราชสีมา
ทิศใต้	ติดต่อกับหมู่บ้านสระไพล์	หมู่ 9	ต.พุดซา อ.เมือง จ. นครราชสีมา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับหมู่บ้านพุดซา	หมู่ 2	ต.พุดซา อ.เมือง จ. นครราชสีมา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับหมู่บ้านมะเดื่อ	หมู่ 1	ต.พุดซา อ.เมือง จ. นครราชสีมา

2. สภาพปัจจุบัน

ในด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ได้แก่

2.1 อาชีพหลักของคนในหมู่บ้านพุดชาริมบึง ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม อาชีพที่นิยมทำมากที่สุดคือ การทำนา นอกจากจะทำนาแล้วยังมีการปลูกผัก เช่น ปลูกหอม(แบ่ง) ผักชี กวางตุ้ง คื่นช่าย ผักบุ้ง การเลี้ยงสัตว์ เช่น ปลา เป็ด วัว การปลูกข้าวจะเก็บไว้บริโภคในครัวเรือนให้พอตลอดทั้งปี ถ้าเหลือจากการบริโภคจึงจะนำไปขาย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก การใช้แรงงานเป็นอาชีพรอง จากตารางที่ 4 จะเห็นอาชีพหลักของครัวเรือน 50 หลัง ที่สำรวจมาจะประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกร 45 หลัง คิดเป็นร้อยละ 90 ของจำนวนที่สำรวจมา อาชีพรองลงมาคือ อาชีพค้าขายมีอยู่จำนวน 3 หลัง คิดเป็นร้อยละ 6 และอาชีพรับราชการ(เป็นครู) มีอยู่จำนวน 1 หลัง คิดเป็นร้อยละ 2 จะเห็นได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมในหมู่บ้านเป็นอาชีพที่สำคัญเป็นอันมาก

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือน ตัวอย่างหมู่บ้านพุดชาริมบึง จำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละ
เกษตรกรรม	45	90
ค้าขาย	3	6
รับราชการครู	1	2
ใช้แรงงานประจำ	1	2
รวม	50	100

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การมีหนี้สิน รายได้ส่วนใหญ่จะได้จากการขายผลผลิตมันต์ที่ทำจากการเกษตร หรือการรับจ้างของชาวบ้าน การมีหนี้สินของชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีหนี้สินของทางรัฐบาล เช่น กู้เงินธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือเรียกว่า ธกส. และกู้เงินกองทุนของหมู่บ้าน ส่วนหนี้สินนายทุนนอกระบบจะไม่มีที่ดินทำกินส่วนใหญ่ก็จะเป็นของตัวเอง นอกจากต้องการทำเพิ่มก็ต้องเช่าที่ดินของคนอื่นทำการเกษตร จากตารางที่ 5 จะเห็นว่าเกษตรกรที่มีรายได้ตั้งแต่ 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 17 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 34

ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท มีจำนวน 20 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 40 ผู้มีรายได้ 20,001-30,000 บาท มีจำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8 ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 30,001-50,000 บาท มีจำนวน 5 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 10 และผู้มีรายได้ตั้งแต่ 50,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 4 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 8 ดังตารางได้ต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของครัวเรือนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์บึงจำแนกตามรายได้

ระดับรายได้	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละ
5,001-10,000	17	34
10,001-20,000	20	40
20,001-30,000	4	8
30,001-50,000	5	10
50,001 ขึ้นไป	4	8
รวม	50	100

3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมดหมู่บ้าน/ชุมชน

เศรษฐกิจทั้งหมดหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ มีลักษณะเป็นพื้นที่ราบส่วนใหญ่จะเป็นบริเวณบ้านพักอาศัย ทางทิศเหนือจะเป็นบึงสาธารณะชาวบ้านจะใช้เป็นที่เลี้ยงสัตว์หรือหาปลา ทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ใช้เพาะปลูกข้าว-ปลูกผัก ทำการเกษตรของชาวบ้าน และมีคลองส่งน้ำมาจากโพธิ์เค็ดใช้ในการเกษตร ส่วนทางทิศตะวันตกจะเป็นพื้นที่ป่าหรือ โดงเมื่อก่อนเป็นพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังแต่ปัจจุบันชาวบ้านเลิกทำแล้วและสภาพป่าตอนนี้แห้งแล้งไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนเมื่อสมัยก่อนๆ พื้นที่ทำการเกษตรมีประมาณ 700 ไร่ ส่วนใหญ่เป็นที่นา รองลงมาเป็นที่สวน และที่อยู่อาศัย ผลผลิตจากการทำนาทั้งหมดหมู่บ้านปีละจำนวน 400 เกวียน จะเก็บไว้รับประทานประมาณ 100 เกวียน ส่วนที่เหลือก็จะขาย การใช้ปุ๋ยในการเกษตรก็จะเป็นปุ๋ยเคมีส่วนใหญ่รองลงมาก็ปุ๋ยคอก การประกอบอาชีพของชาวบ้าน อาชีพทำนา-ทำสวน มีจำนวน 51 ครอบครั้ว ค้าขายมีจำนวน 4 ครอบครั้ว รับราชการ 3 ครอบครั้ว รับจ้างทั่วไป 5 ครอบครั้ว

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านพุดซาภิรมย์ ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากร 355 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.65 กลุ่มอายุส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 18 ปี ถึง 50 ปี ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
-ชาย	161	45.40
-หญิง	194	54.65
2. อายุ		
1 วัน - 3 ปีเต็ม	6	1.70
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	6	1.70
6 ปี 1 วัน - 12ปีเต็ม	26	7.32
12 ปี 1 วัน - 14ปีเต็ม	18	5.07
14 ปี 1 วัน - 18ปีเต็ม	18	5.07
18 ปี 1 วัน - 50ปีเต็ม	197	55.50
50 ปี 1 วัน - 60ปีเต็ม	43	12.11
60 ปี 1 วัน ขึ้นไป	41	11.55
3.จบการศึกษาระดับ		
ประถมศึกษา	170	47.89
มัธยมศึกษาตอนต้น	72	20.30
มัธยมศึกษาตอนปลาย	98	27.61
ปริญญา	15	4.23

แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำในหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ แบ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ และแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น แหล่งน้ำธรรมชาติ คือ บึงพุดซา เป็นแหล่งน้ำที่ได้จากน้ำฝนแต่แหล่งน้ำที่ชาวบ้านไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ แหล่งน้ำอีกแหล่งคือ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นคือ อ่างเก็บน้ำพุดซา แต่เป็นพื้นที่อยู่ในความดูแลของหมู่ 9 บ้านสระโพธิ์ อ่างเก็บน้ำนี้กรองมาเป็นน้ำประปาเพื่อบริโภคหมู่บ้านที่ใช้ น้ำของอ่างนี้ มี 3 หมู่บ้าน คือ หมู่บ้านมะเคื่อ หมู่บ้านสระโพธิ์ และหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ ซึ่งเป็น อ่างเก็บน้ำ ที่มีขนาดใหญ่สามารถใช้อุปโภค-บริโภคได้ตลอดปี

4. ด้านวัฒนธรรม ประเพณี

วัฒนธรรม

ชาวบ้านพุดซาภิรมย์มีระบบครอบครัวที่ใกล้ชิดกันอยู่กันแบบเครือญาติผู้ที่ เป็นหัวหน้าครอบครัวจะดูแลรับผิดชอบในการทำมาหากิน ส่วนในภรรยาจะดูแลในด้านการทำอาหาร ดูแลบุตรหลาน และช่วยงานของหัวหน้าครอบครัวบ้างเป็นบางส่วน สมาชิกครอบครัวส่วนใหญ่จะมี พ่อ แม่ ลูก แต่บางครอบครัวจะอยู่กันครบ ปู่ ย่า ตา ยาย ร่วมด้วยก็มี บางครอบครัวที่แต่งงานแล้ว จะปลูกบ้านบริเวณใกล้เคียงกับพ่อแม่หรือญาติพี่น้องหรือแยกออกไปปลูกสร้างยังที่อื่นๆ บางครอบครัวที่มีที่ดินถือครองมากก็จะแบ่งที่ดินให้กับลูกหลานได้ทำมาหากิน หัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้ที่มีอำนาจในทางเศรษฐกิจสูงสุดในครอบครัว และมีหน้าที่คอยดูแลสมาชิกในครอบครัว โดยส่วนมากจะมีการปรึกษาหารือกันในกลุ่มของครอบครัว โดยหัวหน้าครอบครัวจะรับฟังความคิดเห็นของทุกๆ คน และให้ความคุ้มครองกับสมาชิกของครอบครัว มีการแบ่งสรรการทำงานของคนในครอบครัวให้เป็นระเบียบ สมาชิกทุกคนในครอบครัวทุกคนจะมีหน้าที่ในการทำงาน โดยหัวหน้าครอบครัวจะจัดสรรงานต่างๆ ให้ทำ

ประเพณี

ชาวบ้านพุดซาภิรมย์ส่วนใหญ่จะไปทำบุญตักบาตรกันที่วัดสุริยาเย็น วัคนี้จะมีชาวบ้านไปทำบุญ 3 หมู่บ้าน คือ บ้านพุดซาภิรมย์ บ้านมะเคื่อ บ้านสระโพธิ์ วัดสุริยาเย็นเป็นศูนย์กลางของการทำบุญและประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา เป็นที่ยกเหนี่ยวจิตใจของชาวบ้านพระสงฆ์ส่วนใหญ่จะเป็นพระที่อยู่ในพื้นที่ เจ้าอาวาสวัดสุริยาเย็นคือ พระครูซ้อณ จิตปัญโญ ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ที่สืบทอดกันมา มีดังนี้ คือ

ประเพณีวันขึ้นปีใหม่

เริ่มตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม ของทุก ๆ ปี ชาวบ้านในหมู่บ้านพุทธชาริมบึงจะไปชุมนุมกันที่ศาลากลางหมู่บ้าน คอนค้ำมีพระสงฆ์จากวัดสุริยาเย็นมาสวดพุทธมนต์ ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนจะพากันออกไปฟังพระสงฆ์แล้วสนทนาปราศรัยกัน และได้ร่วมทำบุญจะมีคณะกรรมการของหมู่บ้านที่รับผิดชอบ คอยจัดบันทึกไว้ แล้วจะประกาศรายนามผู้บริจาคเพื่อความโปร่งใสและให้ชาวบ้านทุกๆ คนได้รับทราบด้วย วันที่ 1 มกราคม จะมีการตักบาตรเลี้ยงพระสงฆ์คอนเข้า จากนั้นคณะกรรมการประกาศรายรับที่ได้จากการทำบุญและถวายแด่พระสงฆ์ทุกรูปส่วนที่เหลือจะเก็บไว้เป็นเงินของหมู่บ้านเป็นอันเสร็จสิ้นพิธีประเพณีวันขึ้นปีใหม่

ประเพณีบุญเลี้ยงผีคาปู

เป็นประเพณีที่ทำสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ แล้วทำกันต่อๆ มาจนถึงปัจจุบันจะมีขึ้นในเดือน 5 หรือเดือนเมษายนของทุกปี การทำบุญเลี้ยงผีคาปูถือว่าเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำกัน เป็นความเชื่อที่ว่าเพื่อความอยู่ดีมีสุข โดยปราศจากโรคภัยทั้งปวง จึงมีการจัดทำพิธีเลี้ยงผีคาปูขึ้นเพื่อความสวัสดิมงคลแก่ชาวบ้านและหมู่บ้านของตน โดยทำพิธีที่ศาลเจ้าปู่กลางหมู่บ้าน พิธีจะเริ่มคอนเข้า ต้องมีเครื่องดนตรีของไทยประกอบด้วย ปี่ โทน ฉิ่ง และคนทรง ชาวบ้านทุกหลังคาเรือนจะออกมาร่วมทำพิธีที่ศาลเจ้าปู่ จะต้องนำกระทงสี่เหลี่ยมซึ่งทำจากกากกล้วยภายในจะบรรจุอาหารคาวหวาน เช่น ข้าวดำ ข้าวแดง ดอกไม้ น้ำ และต้องปั้นรูปคนผู้หญิง ผู้ชาย(สมาชิกในบ้าน) ปั้นแหวน เงิน ทอง ปั้นสัตว์ เพื่อขอโชติชีวิตจากคาปูทุกคนทั้งสัตว์ ขอโชคขอลาภให้อยู่เย็นเป็นสุข จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ของที่นำมาเช่น ไหว้คาปูจะเป็นอาหารคาวหวาน คือ หัวหมู ไข่ ไข่ต้ม เหล้า ขนมหัดแดง ต้มข้าว ข้าวเหนียวหัวหงอก และขนมอื่นๆ ผลไม้หลายๆ ชนิด เช่น กล้วย ส้ม มะพร้าว การทำพิธีเมื่อเสียงดนตรีขึ้น คนทรงเขาเริ่มทำพิธีของเขาจะมีผีมาเข้าทรง แล้วมีคนถามว่าชื่ออะไร มาจากไหน และให้เรียกกินของเช่น ไหว้ ทำเช่นนี้เรื่อยๆ จนผีมาครบ ขณะที่ผีผีมาแต่ละคอนนั้นชาวบ้านบางคนลุกขึ้นรำด้วย เป็นการร่วมสนุกสนานกัน ชาวบ้านบางคนก็เตรียมผ้าไหม เสื้อผ้าสวยๆ เงินทองเอาไปใช้ประกอบพิธีด้วย เมื่อผีคนสุดท้ายมาคนทรงจะแต่งตัว อุ่มซ่าง ถือนิมิตคาบลุกขึ้นรำ กว่าพิธีจะเสร็จก็ใช้เวลาานพอสมควร เริ่ม 08.00 น. ถึง 14.00 น. เมื่อเสร็จพิธีชาวบ้านจะให้คนทรงผูกค้ายที่ข้อมือและรับคำอวยพร จากนั้นนำกระทงสี่เหลี่ยมไปวางไว้ทิศใดทิศหนึ่ง เป็นการส่งเครื่องสังเวยให้แก่บรรดาภูตผี เป็นอันเสร็จพิธี

(สัมภาษณ์ นางวันเพ็ญ กรีกพุดชา ชาวบ้าน อายุ 58 ปี 5 มีนาคม 2545)

ประเพณีวันสงกรานต์

การจัดทำบุญวันสงกรานต์ จะทำกันในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 5 มีการจัดพิธีทำบุญแบบต่างๆ ไป ตอนเช้าจะมีการตักบาตร ทำบุญเลี้ยงพระ แล้วฟังเทศน์ และร่วมกันสรงน้ำพระพุทธรูป สรงน้ำพระสงฆ์ ตลอดจนคนแก่คนแก่พร้อมทั้งรับคำอวยพรจากผู้สูงอายุ ต่อจากนั้นเป็นการเล่นสาดน้ำกัน และเป็นวันรวมญาติพี่น้องด้วยการเล่นสาดน้ำของชาวบ้านพุทธชาภิรมย์ จะเล่นติดต่อกันถึง 3 วัน

ประเพณีบุญเข้าพรรษา

ชาวบ้านทุกคนจะร่วมกันทำบุญที่วัดสุริยาเย็น ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 8 ตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร ถวายอาหารแก่พระสงฆ์ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะเป็นคนแก่คนเฒ่าและวัยกลาง ทั้งชายและหญิง จะเริ่มรักษาศีล โดยการทำบุญตักบาตร และฟังเทศน์กับทุกวันพระคนที่ไปรักษาศีลและปฏิบัติที่วัดนุ่งขาวห่มขาว ชาวบ้านบางคนจะร่วมไปฟังเทศน์ที่วัดด้วย การทำเช่นนี้จนถึงวันออกพรรษา

ประเพณีวันแม่แห่งชาติ

วันที่ 12 สิงหาคม ของทุกปี ชาวบ้านจะร่วมกันทำบุญตักบาตร ถวายอาหารเช้าแก่พระสงฆ์ และถวายพระพร ฟังเทศน์และร่วมรับประทานอาหารกัน จากนั้นชาวบ้านเตรียมมีคจอบ เสียม ไม้กวาด เพื่อออกมาทำความสะอาดถนนทุกซอยของหมู่บ้าน ถ้าทำถึงหน้าบ้านใครบ้านนั้น เขาก็จะเตรียมน้ำไว้ให้กินเป็นการแสดงถึงความรัก ความสามัคคีกันของคนในหมู่บ้านด้วย เมื่อทำความสะอาดเสร็จแล้วผู้ใหญ่บ้าน เขาได้เตรียมอาหารไว้ให้ลูกบ้านมาร่วมรับประทานอาหารกัน

ประเพณีบุญออกพรรษา

ชาวบ้านจะมาทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ในวันออกพรรษา เช้าวันรุ่งขึ้นจะร่วมกันทำพิธีตักบาตรเทโว ทุกๆ คนจะพร้อมหน้ากันที่วัด เพื่อจะตักบาตรอาหารแห้ง และปัจจัยแก่พระสงฆ์เสร็จแล้วถวายอาหารเช้าแก่พระสงฆ์ และรับพรจากพระสงฆ์เป็นอันเสร็จพิธี

ประเพณีบุญกฐิน

การทอดกฐิน จะกระทำกันในวันออกพรรษาระยะเวลา 1 เดือนหลังจากวันออกพรรษาแล้ว แต่ชาวบ้านพุทธชาภิรมย์นี้ไม่ได้มีกำหนดวันที่แน่นอนแล้วแต่ความพร้อม อาจจะเป็นกฐินสามัคคี หรือกฐินเจ้าของคนเดียวขึ้นอยู่กับผู้จอง จะมีการจัดพิธีกันที่วัดสุริยาเย็นเป็นที่ตั้งองค์กฐิน

และเข้าวันรุ่งขึ้นก็ทำพิธีถวายกุฐิน ค่าของวันที่ตั้งองค์กุฐินปัจจุบันนี้ไม่ได้จัดงานมีมหรสพใดๆ จะมีแต่การฉลองด้วยการต้มเหล้าและรับประทานอาหารร่วมกัน

ประเพณีบุญเทศน์มหาชาติ

เป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งนำมาเผยแพร่แล้วทำกันต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน การประกอบพิธีนี้ขึ้นช่วงเดือน 12 จะเป็นวันไหน พระสงฆ์และคณะกรรมการวัดจะตกลงกันอีกที่ ส่วนใหญ่จะเทศน์มหาชาติก่อนบุญกุฐิน เพราะของหรือผักที่ชาวบ้านนำมาขายกัณฑ์เทศน์จะได้นำมาใช้ประกอบอาหารในวันทอดกุฐินได้อีกด้วย บุญเทศน์มหาชาตินี้จะกล่าวถึงเรื่องราวของพระเวสสันดร ก่อนวันเทศน์มหาชาติ ชาวบ้านและพระสงฆ์ร่วมกันจัดตั้งธรรมมาศและบริเวณงาน มีการสานปลา นก ตะกร้อ ว่าว ฯลฯ เพื่อนำมาแขวน มีทั้งขนมต่างๆ ข้าวต้ม ก๋วยเตี๋ยว อ้อย มะพร้าว ฯลฯ เมื่อพระเทศน์กัณฑ์สุดท้ายจบ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จะแย่งชิงของที่แขวนไว้ ส่วนของที่เป็นจักสานก็จะนำมาแขวนที่บ้านเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ครอบครัว (สัมภาษณ์ นางลอย ถนอมพุดชา ชาวบ้าน อายุ 72 ปี, 5 มีนาคม 2545)

ประเพณีวันพ่อแห่งชาติ

วันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี ชาวบ้านทำบุญตักบาตรร่วมกันที่วัดสุริยาเย็น ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ทำพิธีถวายพระพร ฟังเทศน์ รับประทานอาหารร่วมกันและชาวบ้านมาช่วยกันพัฒนาทำความสะอาด วัดและถนน ตรอก ซอย ของหมู่บ้าน

5. ด้านสาธารณสุขโลก

การคมนาคมเข้าหมู่บ้านพุดชาภิรมย์มีอยู่ 2 เส้นทางด้วยกัน คือ สายแรกเป็นทางลาดยางเป็นถนนสายพุดชา-วัดเลียบ โดยห่างจากตัวอำเภอเมืองเป็นระยะทางประมาณ 16 กิโลเมตร ทางเข้าหมู่บ้านพุดชาภิรมย์นี้สามารถเข้าได้ 2 ทางคือ 1. ปากทางซุ้มประตูวัดสุริยาเย็น 2. ปากทางตรงข้ามวัดปรังค์ทอง จะมีรถโดยสารสองแถว 6 ล้อ วิ่งผ่านทางเข้าหมู่บ้าน ระยะเวลาเดินทางจากตัวเมืองถึงหมู่บ้านใช้เวลาประมาณ 45 นาที รถโดยสารจะวิ่งออกจากในเมือง (บ.ข.ส.เก่า) สุดสายหมู่บ้านจอก รถเที่ยวแรกตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึง 18.00 น. เที่ยวสุดท้ายจากในเมืองถึงบ้านพุดชาภิรมย์ เวลา 20.00 น. รถจะออกทุกๆ 45 นาที ค่าโดยสารเที่ยวละ 10 บาท การคมนาคมเส้นทางนี้สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี เป็นเส้นทางความรับผิดชอบของ ร.พ.ช. ชาวบ้านส่วนใหญ่จะใช้เส้นทางนี้ในการคมนาคมเพราะเป็นเส้นทางที่ใช้ระยะเวลาเดินทางน้อย

อีกเส้นทางหนึ่งเป็นเส้นทางถนนสุรนารายณ์ผ่านบ้าน โคกสูง จะมีทางแยกซ้ายมือเป็นถนน โลกสูง-ขามทะเลสอ เส้นทางนี้ไม่ค่อยนิยมใช้กันเพราะใช้เวลาในการเดินทางมาก ระยะทาง ประมาณ 30 กิโลเมตร รถโดยสารก็ไม่ค่อยจะมีมากเหมือนรถสายแรก แต่ถนนสายนี้สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปีและตลอดไป เป็นเส้นทางความรับผิดชอบของกรมทางหลวง

ถนนภายในหมู่บ้าน จากเมื่อก่อนเป็นถนนลูกรัง เมื่อปี พ.ศ. 2525 แต่ปัจจุบันนี้เป็นถนน คอนกรีต เมื่อปี พ.ศ. 2542

ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อปี 2525

ประปาเข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อปี 2535

โทรศัพท์เข้าสู่หมู่บ้าน เมื่อปี 2544

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบ ประกอบด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้

1. หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้(A)
2. หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย(B)

1. ผลการประเมินหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของระบบ A พบว่า

1. นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เกี่ยวกับ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติจากการสัมมนาและเปิดเวทีชาวบ้าน ในหมู่บ้านพบว่าชาวบ้านยังไม่มี ความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลมากนัก ทุกคนมีความเข้าใจว่าเป็นเงินที่รัฐบาลให้มาเพื่อเป็นค่า ใช้จ่ายโดยไม่เรียกเก็บเงินคืน จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้าน ในการอธิบายทำความเข้าใจให้ประชา ชนมีความเข้าใจที่ถูกต้อง จากการสัมมนาพบว่า ชาวบ้านมีทัศนคติที่ดีกับโครงการนี้ เพราะคิด ว่าเป็นโครงการที่มีประ โยชน์กับชาวบ้านที่มีฐานะยากจนขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อ เสริมรายได้หรือเพื่อลดรายจ่ายของครอบครัว

2. เงินหนึ่งล้านบาท ของหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ เมื่อผู้ใหญ่บ้านทราบว่าจะมีเงินหนึ่งล้าน บาทเข้ามาในหมู่บ้าน จึงจัดเวทีประชุมชาวบ้านและให้ความรู้ความเข้าใจแก่ชาวบ้าน มีการนัดให้ มาประชุมทุกครัวเรือนอย่างน้อยครัวเรือนละ 1 คน มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนขึ้นมา 15 คน ให้ผู้ชายและผู้หญิงมีจำนวนเท่ากัน ในการเลือกตั้งคณะกรรมการ โดยการเสนอชื่อแล้วยกมือ

เลือกเพียงข้างมาก แล้วจึงแต่งตั้งตำแหน่งของคณะกรรมการดังกล่าว ก่อนที่เงินจะเข้ามาในหมู่บ้านประชาชนในหมู่บ้านจะต้องมีความพร้อม ความสนใจ มีความสามัคคี และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการและบริหารจัดการกองทุน เริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป เมื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ อนุมัติเงินจัดสรรตามผลการประเมินความพร้อมแล้ว จะแจ้งให้กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองทราบ เมื่อกองทุนได้รับแล้วให้ติดต่อธนาคารเพื่อนำหลักฐานมารับเงินจัดสรร สำหรับประชาชนในหมู่บ้านที่จะขอกู้จะต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์จึงจะมีสิทธิในการกู้เงินนี้ได้

3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีจำนวน 15 คน ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เหรัญญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์ นอกนั้นเป็นกรรมการ กรรมการกองทุนมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสองปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่กรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดที่มีอยู่และคณะกรรมการกองทุนจะจัดให้เลือกบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งตามกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระภายในระยะเวลาสามสิบวัน

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อ 17 (9 ข้อ)

4. จำนวนผู้สมัครขอู้ หมู่บ้านพุดซาภิรมย์ จำนวนผู้กู้มี 32 ราย

5. ที่ตั้งสำนักงานกองทุน คือ เลขที่ 11 หมู่ 3 ตำบลพุดซา อำเภอเมือง จังหวัด

นครราชสีมา รหัส 30000

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A พบว่า

1. กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน ต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ การพิจารณาให้เงินกู้คณะกรรมการจะพิจารณาจากศักยภาพและแนวโน้มความเป็นไปได้ของบุคคลและอาชีพนั้นๆ สมาชิกที่ประสงค์จะขอู้เงินจะต้องเขียนโครงการเพื่อขอู้เงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมอย่างชัดเจนและเป็นโครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนด้วย

2. กระบวนการได้มาซึ่งระเบียบกองทุนหมู่บ้านและระเบียบของกองทุนหมู่บ้านระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน มีระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เช่น

การรับสมาชิก สมาชิกต้องมีคุณสมบัติถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้าน พุทธาภิรมบั้ง แล้วสามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคล และกลุ่มหรือองค์กรชุมชนแล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัครสมาชิก คณะกรรมการกองทุน เป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรมเมื่อคณะกรรมการกองทุน พิจารณาแล้ว และเห็นสมควรรับบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกจะแจ้งให้บุคคลนั้นชำระค่าธรรมเนียม แรกเข้า ค่าหุ้นภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งให้เข้าเป็นสมาชิก การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า เป็นรายๆ ละ 20 บาท และจะต้องชำระภายในสามวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการ กองทุน

การถือหุ้นของสมาชิก สมาชิกต้องชำระเงินค่าหุ้นๆ หนึ่ง มีมูลค่าหุ้นละ 50 บาท สมาชิก จะต้องถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น ถ้าสมาชิกคนใดต้องการที่จะเพิ่มหุ้น ได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุม ใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน

การคิดดอกเบี้ยหรือผลประโยชน์ เงินกองทุนหมู่บ้านพุทธาภิรมบั้ง คืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ร้อยละ 6 บาทต่อปี

การจัดสรรผลกำไรที่เกิดขึ้นจากกองทุน กองทุนมีกำไรสุทธิคณะกรรมการกองทุนจะนำ กำไรสุทธิตามจัดสรรดังนี้

- เป็นเงินปันผลและค่าหุ้นในอัตราร้อยละสิบห้า
- เงินประกันความเสี่ยงในอัตราร้อยละยี่สิบ
- เงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ในอัตราร้อยละห้า
- เงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนในอัตราร้อยละสิบห้า
- ทุนการศึกษาและพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านในอัตราร้อยละห้าบาท
- ทุนเพื่อสมทบกองทุนในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนเพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในอัตราร้อยละสิบ
- เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านในอัตราร้อยละสิบห้า
- อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควรในอัตราร้อยละห้า

3. กระบวนการทำบัญชีการตรวจสอบบัญชีภายใน คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบ บัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชีต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความ ก้าวหน้า ฐานะทางการเงินและผลการดำเนินงานของกองทุนทุกสามเดือนและทุกรอบปี พร้อมทั้ง แสดงบัญชีกำไรขาดทุน และงบดุลในบัญชีที่ส่งมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี

และให้สมาชิกมีส่วนร่วมการเข้ามาตรวจสอบด้วย เพื่อให้การบริหารจัดการมีความถูกต้อง โปร่งใส นอกจากนี้ชาวบ้านและสมาชิกสามารถตรวจสอบตัวเลขทางการเงิน เอกสาร หลักฐานต่างๆ ได้ ณ ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

1. ผลโดยตรง พบว่า กองทุนหมู่บ้านพุดซาภิรมย์ มีสมาชิกที่ได้รับเงินกู้จำนวน 32 ราย เป็นจำนวนเงิน 980,000 บาท คงเหลือ 20,000 บาท จำนวนผู้กู้รวมถึงผู้ถูกเงินทั้งหมด จำนวน 39 ราย โดยสมาชิคนำเงินไปประกอบอาชีพทำนา ปลูปลูก เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย บริการ ดังตารางต่อไปนี้ จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าจำนวนสมาชิกผู้กู้ไปประกอบอาชีพทางการเกษตรเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะกลุ่มปลูปลูก ทำนา มีถึงร้อยละ 48.72 รองลงมาคือกลุ่ม เลี้ยงสัตว์ มีถึงร้อยละ 28.20

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนสมาชิกแต่ละกลุ่มอาชีพที่ได้รับการอนุมัติ จำนวนเงินกู้กองทุนอัตราร้อยละของสมาชิกแต่ละกลุ่มผู้กู้

กลุ่มอาชีพ	จำนวนผู้กู้	คิดเป็นร้อยละ	จำนวนเงิน (บาท)	คิดเป็นร้อยละ
ปลูปลูก,ทำนา	19	48.72	392,000	39.2
เลี้ยงสัตว์	11	28.20	355,000	35.5
ค้าขาย	6	15.38	180,000	18
บริการ	3	7.70	73,000	7.3
รวม	39	100	1,000,000	100

จำนวนผู้ชำระเงินคืนยังไม่ถึงระยะเวลาชำระคืนเงินกู้เพราะสมาชิกผู้กู้ กู้เป็นรายปีซึ่งจะมีวาระครบกำหนดเดือนพฤศจิกายน 2545 ไม่สามารถระบุงการชำระเงินตามวัตถุประสงค์ได้

- ทิศนคติของชุมชนต่อกองทุน อยู่ในระดับดีมาก เพราะจะทำให้ชาวบ้านมีเงินทุนไปประกอบอาชีพและยังจ่ายดอกเบี้ยต่ำ ทำให้ประชาชนมีกำลังใจมากขึ้น แต่ระยะเวลาในการใช้หนี้สั้นเกินไปสำหรับผู้กู้ไปเลี้ยงสัตว์ เช่น วัว ควาย สำหรับผู้กู้ไปแล้วนำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ หรือนำไปใช้แล้วไม่สามารถส่งเงินคืนพร้อมดอกเบี้ยได้อาจทำให้ประชาชนต้องเป็นหนี้และมีโทษตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตั้งไว้

- การเกิดเครือข่ายขององค์กรเรียนรู้ มีการทำประชาคมด้านกลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล โดยนักศึกษามัคชิตกองทุนหมู่บ้าน มีการอบรมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของกรมประชาสัมพันธ์ และพัฒนาการอำเภอ

- การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารจัดการ การประกอบอาชีพ เรียนรู้ปัญหา แก้ไขปัญหากับกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

2. ผลกระทบโดยตรง พบว่า จำนวนผู้ที่กู้เงินทั้งหมดจำนวน 39 รายการขยายกิจการของผู้กู้ยังมีรายได้น้อยขยายกิจการเพิ่ม เพราะส่วนใหญ่เงินที่กู้ไปได้นำมาเป็นการทำการเกษตร เช่น ปลูกผัก ทำนา ช่วงนี้ผลผลิตที่ได้มีราคาตกต่ำทำให้ชาวบ้านประสบปัญหาผลผลิตราคาถูกรวมทั้งยังเจอภัยแล้ง พร้อมทั้งยาปราบศัตรูพืชและปุ๋ยก็มีราคาแพงจึงทำให้ชาวบ้านขาดทุน

3. ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า กองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึงนี้ ความเข้มแข็งความสามัคคีกันในหมู่บ้านก็ปานกลางยังไม่เข้มแข็งเท่าที่ควรยังมีการแบ่งกลุ่ม แบ่งพรรคกันอยู่ ต้องเพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนกว่าที่นี้จะมิตักยภาพในการดำเนินการกองทุนหมู่บ้านนี้ไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ การเรียนรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นและจะต้องควบคู่กันไปจนตลอดชีวิต การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านก็จำเป็นจะต้องแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับสมาชิก การมีเครือข่ายการเรียนรู้ก็ทำให้สมาชิกได้รับทราบข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันและการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

2. ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

2.1.1 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์จากการประกอบอาชีพเดิมอยู่แล้ว จุดประสงค์ของการกู้ก็เพื่อพัฒนาอาชีพและทำอาชีพเสริมหลังการทำนา เพื่อให้เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว แต่บางครั้งก็ประสบปัญหาขาดทุนเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาและอุปสรรคในการประกอบอาชีพเกิดจากปัญหาทางด้านต้นทุนการผลิตที่สูงมาก และมีราคาตกต่ำ

2.1.2 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่จะมีหนี้สินอยู่แล้วจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) เงินกู้เริ่มตั้งแต่ 10,000 บาทจนถึง 200,000 บาท ส่วนเงินทุนนอกระบบยังไม่พบ

2.1.3 สมาชิกในครอบครัวมีสิทธิในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ เพราะครัวเรือนที่มีสมาชิกในวัยแรงงานมากก็จะทำให้ลดรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิต แต่ก็เพิ่มค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตของครอบครัว ครอบครัวของสมาชิกผู้กู้ส่วนใหญ่เป็นแบบครอบครัวเดี่ยว มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในครอบครัวกันดีมาก เห็นได้จากการได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันหลังเลิกงาน

2.1.4 รายได้ของครอบครัวก็เพียงพอค่าใช้จ่าย เพราะส่วนใหญ่ทำการเกษตรอยู่แล้ว จึงไม่ต้องซื้อหาอาหารสำเร็จรูป แต่มีบางครอบครัวที่ยังพอมีไว้เหลือเก็บ

2.1.5 สภาพการอยู่อาศัย สมาชิกผู้มีส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเองมีบริเวณบ้าน และอาศัยอยู่บ้านของพ่อแม่เป็นส่วนน้อย

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

2.2.1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ มีจำนวนตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 50,000 บาท มีจำนวนทั้งหมด 39 ราย จากตารางที่ 8 จะเห็นได้ว่า มีการอนุมัติเงินกู้ตั้งแต่ 2,000 บาท ถึง 50,000 บาท ส่วนใหญ่เงินที่กู้อาจจะอยู่ในด้านการเพาะปลูก จำนวนเงินกู้มีการกระจายมากจำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนเงินกู้ของแต่ละอาชีพ

จำนวนเงินกู้ (บาท)	ประเภท			
	เพาะปลูก(คน)	เลี้ยงสัตว์(คน)	ค้าขาย(คน)	บริการ(คน)
2,000	-	1	-	-
3,000	5	1	-	-
10,000	-	1	-	-
20,000	3	3	4	1
22,000	1	-	-	-
23,000	-	-	-	1
25,000	2	-	-	-
30,000	-	2	-	1
35,000	2	-	-	-
40,000	3	2	-	-
45,000	-	1	-	-
50,000	1	2	2	-
รวม	17	13	6	3

2.2.2 วัตถุประสงค์การกู้เงินตามโครงการ พบว่า ผู้กู้นำเงินไปใช้จ่ายตรงตาม วัตถุประสงค์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งพบเห็นได้จากการมีสถานที่ประกอบการ มีการซื้อวัสดุอุปกรณ์ และนำไปซื้อวัตถุดิบจริง บางรายนำเงินมาพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่แล้ว หรือนำมาเพิ่มต้นทุนในการ ผลิต เงินจำนวนนี้จึงออกไม่ได้อะไรเป็นรูปธรรม แต่ก็มีเป็นบางรายที่นำเงินไปใช้จ่ายไม่ตรง ตามวัตถุประสงค์

2.2.3 ความรู้หรือทักษะแรงงานในการประกอบอาชีพ ซึ่งสมาชิกผู้กู้ก็มีอยู่แล้วในตัวเอง แต่ก็มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องคอยให้คำแนะนำบ้าง แรงงานที่มีจะเป็นแรงงานของคนในครอบครัว และจ้างเพื่อนบ้านแต่ไม่มาก

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

การทำกิจกรรมอย่างถูกวิธี ของผู้กู้แต่ละราย พบว่า ผู้กู้ส่วนใหญ่จะทำกิจกรรมตามวิธี การที่เคยทำมาในอดีต ไม่มีการพัฒนาการทำงานและวิธีการให้ถูกต้องเหมาะสมทำให้ไม่มีการ พัฒนา ส่วนการหาความรู้เพิ่มเติมผู้กู้มีการหาความรู้เพิ่มเติมจากการพูดคุยสนทนากับเพื่อนบ้าน ผู้ รู้ คู่มือทัศน อ่านหนังสือ และจากคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ สำหรับการหาตลาดแบบดั้งเดิมการ ช่วยเหลือทางด้านตลาดมีเพียงธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ที่มาประกัน ราคาข้าวและผลผลิตบางอย่าง

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ผลที่ได้จากการปลูกพืช เช่น ข้าว ผัก มีการนำไปซื้อ พันธุ์พืช สารเคมี ปุ๋ย หหมดแล้ว แต่ยังไม่สามารถระบายได้ เพราะขึ้นอยู่กับตลาด สำหรับการ เลี้ยงสัตว์ เช่น ปลาตุ๋น , ไก่พื้นบ้าน เลี้ยงไปแล้วประมาณหนึ่งชุด กำลังผลิตรุ่นที่สอง ส่วนการ เลี้ยงวัว ควาย ได้นำไปซื้อพ่อแม่พันธุ์มาเลี้ยงจึงไม่สามารถบอกรายรับได้ สำหรับค้ำขายและ บริการยังคงนำเงินมาหมุนเวียนสม่ำเสมอ ส่วนผู้กู้ที่นำเงินไปลงทุนปลูกผักแล้วนั้นประสบปัญหา การขาดทุนมาก

ผลกระทบโดยอ้อม คือ สมาชิกผู้กู้มีการพึ่งตนเอง มีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น ขยายกิจการมากขึ้น มีการจัดการบริการที่เป็นระบบมากยิ่งขึ้น และการยอมรับซึ่งกันและกัน เกิด การเรียนรู้ร่วมกัน

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู

ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กูอาชีพ ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ กำชาย บริการอาชีพในหมู่บ้านยังเป็นอาชีพดั้งเดิมของหมู่บ้านยังใช้เทคโนโลยีในการผลิตไม่มากนัก และยังไม่ผลิตในเชิงธุรกิจยังอาศัยแบบธรรมชาติ เช่น น้ำฝน สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพทำนาปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ข้าว ปุ๋ย เงินทุน ที่นาติดกับคลองชลประทาน กระบวนการที่ดี ได้แก่ การผลิตที่เป็นขั้นตอนมีการใช้รถไถนาเดินตามและเครื่องสีข้าวเพื่อลดแรงงานมีการทำการเพาะปลูกที่ทันสมัยยิ่งขึ้น จึงทำให้ได้ผลผลิตที่ดี มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอไว้สำหรับกินตลอดปี ไว้สำหรับเป็นพืชพันธุ์ ที่เหลือก็สำหรับขาย

3.2 อาชีพทำสวนผักปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์ผัก ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง เงินทุน ใกล้เคียงแหล่งน้ำ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การผลิตที่เป็นขั้นตอน ใช้ยาฆ่าแมลงหรือปุ๋ยให้ลดน้อยลงหันมาปลูกผักปลอดสารพิษเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภคด้วย

3.3 อาชีพเลี้ยงสัตว์ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์สัตว์ อาหาร แหล่งและสถานที่ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่จะเลี้ยงกันตามธรรมชาติแต่ก็มีบ้างที่วิทยากรมาแนะนำ การเลี้ยงและการดูแลรักษา และด้านอื่นๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์

3.4 อาชีพค้าขายปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ สินค้าทั้งอุปโภคและบริโภค กระบวนการที่ดียังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควรส่วนใหญ่ผู้กูที่ประกอบอาชีพนี้จะเป็นของส่วนเจ้าของมาก่อนแล้ว ดังนั้นกระบวนการทุกอย่างเขาเป็นผู้กำหนด และดำเนินการกันเอง

3.5 อาชีพบริการปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ การมีลูกค้า เนื่องจากเศรษฐกิจปัจจุบันนี้ไม่ค่อยดีงานด้านบริการก็มีผลกระทบไปด้วย มีลูกค้าลดลงกว่าเดิม ทำให้คนรู้จักประหยัดในการใช้สอยด้านต่างๆ กันเพิ่มมากขึ้น

4. ผลอื่นๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4.1 ผลที่เกิดจากสภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน ในบริบทชุมชน พบว่าลักษณะที่นาเป็นที่ราบต้องอาศัยน้ำจากคลองชลประทานทำนา แหล่งน้ำไปไม่ถึงซึ่งเกิดจากการผลิตที่มากขึ้น และสภาพดินเสื่อม ขาดแร่ธาตุ ดินเค็ม จากการใช้สารเคมีที่เพิ่มขึ้น

4.2 สภาพสังคมของหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่มมากขึ้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก

4.3 ผลที่เกิดจากระบบโครงสร้างพื้นฐาน พบว่า เริ่มมีการพัฒนาระบบคมนาคมดีขึ้น

มีโทรศัพท์บ้านใช้ มีร้านค้าเพิ่มมากขึ้น

4.4 ผลที่เกิดจากนโยบาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติ พบว่า การดำเนินงานการบริหารงานของคณะกรรมการ ยังไม่เข้าถึงบทบาท จึงทำให้การทำงานล่าช้าและไม่ค่อยได้ผลการงานบางคมยังบกพร่องหน้าที่อยู่

4.5 ผลที่เกิดขึ้นจากเงินทุนสะสม พบว่า การจัดเก็บเงินทุนสะสม ยังขาดระบบและขาดส่งต่อเนื่อง สมาชิกบางรายอาจจะไม่ส่งต่อ หรือ มีผู้รับผิดชอบแบบผูกขาดเพียงคนเดียว

4.6 ผลที่เกิดจากการทำเอกสาร พบว่า มีการทำเอกสารได้บ้างแต่ยังไม่เป็นระบบระเบียบของคณะกรรมการ

4.7 ระบบบัญชีกองทุน พบว่า คนทำบัญชีมีความรู้มากขึ้นเกี่ยวกับบัญชี แต่ยังไม่ชำนาญและไม่เข้าใจบ้าง

4.8 ผลที่เกิดจากการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกู้ พบว่า จำนวนครั้งในการตรวจสอบ วิธีการตรวจสอบยังไม่ชัดเจน ขาดการปฏิบัติที่เป็นแนวทางเดียวกัน

4.9 ผลที่เกิดจากหนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน พบว่า ก่อนการกู้เงินกองทุนสมาชิกผู้กู้มีหนี้สินของธนาคารอยู่แล้วเป็นจำนวนมาก และทำให้มีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น

4.10 ผลที่เกิดจาก การใช้จ่ายเงินกู้ และการทำบัญชีใช้จ่ายเงิน พบว่า ยังไม่มีการทำบัญชีรับจ่ายเงินของสมาชิกแต่จำนวนเงินจ่ายไปหมดแล้ว

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ พบว่า

1. การเกิดกองทุน ซึ่งกองทุนเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อสร้างงานสร้างรายได้ของประชาชน พบว่า มีการจัดตั้งกองทุนเมื่อวันที่ 11 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2544 ได้รับเงินโอนเมื่อวันที่ 6 เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2544 มีจำนวนสมาชิกกองทุน 51 คน โดยมี นายมีเทียมพุดชา เป็นประธานกองทุนหมู่บ้าน มีกองทุนเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งกองทุน การมีความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อกองทุนมีบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้ การมีทัศนคติที่ดีต่อกองทุนหมู่บ้านประชาชนมีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้านนี้มากเพราะกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน

2. ระบบบริหารกองทุน เป็นความสามารถของหมู่บ้าน / ชุมชนในการบริหารจัดการเงินกองทุน พบว่า มีการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนจำนวน 15 คน ชาย 8คน หญิง 7 คน มีการแบ่งหน้าที่กันตามตำแหน่ง และมีผู้ทรงคุณวุฒิคอยให้คำปรึกษาโดยประธานกองทุนมีอำนาจสูงสุด ระเบียบการบริหารกองทุนมีการร่วมกันสร้างตามระเบียบ การดำเนินงานของคณะกรรมการมีการ

ประชุม มีการรับสมาชิก การจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน การรับเงินฝากรวมถึงการระดมทุนเงินฝาก การคัดคืนเงินกู้มีระเบียบการกู้ การคิคคอกเบี้ยคิร้อยละ 6 บาทต่อปี และมีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

3. การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง เป็นความสามารถของชุมชนในการเรียนรู้พัฒนาความคิดริเริ่มเสริมสร้างศักยภาพให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ พบว่า มีประสบการณ์จากการทำงานจากการเรียนรู้ จากการดำเนินงานของหมู่บ้าน เกิดการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเองได้จริง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำมาปฏิบัติในการบริหารของกองทุนได้รวมถึงการประกอบอาชีพของผู้กู้ด้วย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเองสามารถนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการบริหารกองทุนและประกอบอาชีพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาของท้องถิ่นและสามารถนำมาปฏิบัติได้

4. การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมในที่นี้ หมายถึง ศักยภาพและแนวโน้มที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อหรือเป็นทาสทางเศรษฐกิจและสังคมแก่นายทุน หรือผู้ปองร้ายหรือภัยจากธรรมชาติที่อาจจะมามีมาในอนาคต พบว่าการกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับของกองทุน โดยรวมมีการชี้แนะเรื่องกองทุน หลักการสำคัญให้ประชาชนเข้าใจก่อน การเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้มีไชร่รัฐบาลจัดการให้ ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินประกอบอาชีพ โดยไม่กู้จากนายทุนนอกระบบที่มีดอกเบี้ยแพง ผู้กู้ก็ต้องมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน และยังมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพ โดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี

5. การมีศักยภาพและความเข้มแข็ง พบว่า ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพและความเข้มแข็งในด้านเศรษฐกิจและสังคม การมีศักยภาพเดิมของบริบทมีมากน้อยเพียงใด จำนวนประชากรของหมู่บ้านพุดชาริมบึงมี 355 คน จำนวนครัวเรือน 63 ครอบครั้ว การประกอบอาชีพส่วนใหญ่คือการเกษตร เช่น ทำนา ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ประชาชนในหมู่บ้านมีความเสียสละ ความสามัคคี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ พบว่า

1. ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

1.1 การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. กลุ่มสตรีแม่บ้านและชาวบ้านพุดชาริมบึง ได้รับความร่วมมือจากทุกๆ คนและทุกๆ ฝ่ายในหมู่บ้าน

1.2 การมีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน จำนวนกองทุนเดิมที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มชมรมฉาบปูน ก่อสร้าง กลุ่มสตรีแม่บ้านพุทธชาภิรมย์ กลุ่มโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) และกองทุนหมู่บ้านหนึ่งล้านบาท

1.3 ทำให้หมู่บ้าน/ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

2.1 การไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน มีจำนวนน้อยมากที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนี้ เพราะเขาคิดว่าทำให้ประชาชนมีหนี้เพิ่มขึ้น

2.2 มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน จำนวนผู้ที่ไม่พึงพอใจในการตัดสินใจของคณะกรรมการ ไม่มี เพราะผู้เขียนโครงการขอผู้ไปทำไต่ถามทางคณะกรรมการก่อนมติให้เพราะสมาชิกผู้ที่มีจำนวนไม่มาก

2.3 ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน ปัญหาที่ยังไม่เกิดเพราะขณะนี้ยังไม่ครบสัญญาการคืนเงินกู้

5.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่าในหมู่บ้านไม่มีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพหรือกลุ่มอื่นๆ มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้ในเรื่อง การเกษตร การทำปุ๋ยชีวภาพ การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน ได้แก่ พัฒนาการอำเภอ พัฒนาการจังหวัด ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พบว่า มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม มีอาชีพสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้ ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กรประชาชน มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี คนชรา คนพิการ และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม และร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนโดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิก

2. ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่าสมาชิกในหมู่บ้านพุทธชาภิรมย์มีความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับฟังความคิดเห็นของของสมาชิกชุมชนกันปานกลาง สมาชิกในหมู่บ้านมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติมกันก็น้อย จากข้อมูลที่พบปีละครั้ง แต่ประชาชนในหมู่บ้านสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการประกอบอาชีพที่สุจริต มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายระดับปานกลางสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ไม่ขาดสน สภาพครอบครัวค่อนข้างอบอุ่นเนื่องจากวัฒนธรรมเคารพผู้ใหญ่ทำให้มีสังคมย่อยผลการติดตามการประเมินโครงการที่ด้อยอาศัยกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษาหมู่บ้านพุทธาภิรมย์ หมู่ 3 ตำบลพุทธา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปอภิปราย

1.1 สรุป

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อประเมินบริบทของชุมชนก่อนปฏิบัติงานตามโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้าน
 - 2.1 การเกิดกองทุน หมู่บ้านมีกองทุนหมุนเวียน เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ พัฒนาอาชีพ และไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดี
 - 2.2 การมีระบบการบริหารจัดการกองทุน ซึ่งเป็นความสามารถของหมู่บ้านในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง
 - 2.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง
 - 2.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม
 - 2.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น
3. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านบวกที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายของกองทุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน
 4. เพื่อศึกษาการเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้
 5. เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมื่อกำหนด และตามทัศนะของประชาชนในพื้นที่

1.1.2 วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาทำความเข้าใจกลุ่มเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง หมู่ที่ 3 ตำบลพุดชา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา
2. สร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
3. ใช้รูปแบบการประเมินแบบซีพีพี โมเดล (CIPP Model) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวชี้วัด และเกณฑ์มาตรฐานของตัวชี้วัด
4. กำหนดข้อมูลและแหล่งข้อมูลในการรวบรวมข้อมูล
5. ประมวลผลการสังเคราะห์ข้อมูล ตามวิธีการ และผลการวิเคราะห์คิดตามการประเมินโครงการ
6. สรุปผล อภิปรายพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ

1.1.3. ผลการดำเนินการ

1. หน่วยระบบ A หรือหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

การประเมินบริบทของหมู่บ้านจากประวัติความเป็นมา สภาพภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อ การทำการเกษตรที่มีหลากหลายไม่ว่าจะเป็นที่ไร่น้ำ แหล่งน้ำ สังคมไทยพื้นบ้านวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมา โครงสร้างพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ถนน และทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนการพัฒนาภูมิปัญญาทั้งความเข้มแข็งของชุมชน ผู้นำชุมชนนำไปสู่ความเข้มแข็งของหมู่บ้านพุดชาริมบึง สามารถจัดตั้งกองทุนบริหารเงินล้านบาทได้จัดตั้งกองทุนของหมู่บ้าน มีการตั้งคณะกรรมการในการบริหารจัดการโดยมี นายมี เทียมพุดชา เป็นประธานกองทุน มีการวางระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนตามนโยบายของสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 พร้อมทั้งมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องของทางราชการ มีการเตรียมความพร้อม การสร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุน หมู่บ้านถึงบทบาทหน้าที่และการบริหารเงิน สามารถจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องต่างๆ สามารถทำบัญชีรับ-จ่ายเบื้องต้นได้ สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการรับสมาชิก การขอกู้ การอนุมัติเงินกู้ การส่งเสริมใช้เงินกู้ การตรวจสอบเป็นระยะๆ รวมทั้งมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ จนทำให้สมาชิกกองทุนมีผู้กู้ทั้งหมด 39 ราย รวมเป็นเงินที่อนุมัติไปแล้วทั้งสิ้น 1,000,000 บาทให้กับผู้กู้ไปแล้วแต่ยังไม่สามารถระบุจำนวนผู้ชำระเงินได้เพราะยังไม่ครบกำหนดการชำระเงินคืน สามารถเกิดการเรียนรู้ เพื่อการพึ่งพาตนเองจากประสบการณ์การดำเนินงานของกองทุนนำไปสู่พื้นฐานความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน

2. หน่วยระบบ B หรือหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้

จากการประเมินบริบทกระบวนการนำเข้า กระบวนการบริหารจัดการและผลผลิต การดำเนินงานของผู้กู้ อาชีพเดิมมีส่วนเสริมสร้างประสบการณ์ของผู้กู้สมาชิกสภาพการอยู่อาศัย รายได้ของครอบครัว หนี้สินเดิมที่มีอยู่แล้วมีส่วนในการพัฒนาอาชีพและประกอบอาชีพ เป็นอย่างยิ่งซึ่งจะทำให้สามารถประเมินศักยภาพของสมาชิกผู้กู้มีส่วนทำให้กิจการเจริญเติบโต ได้ สามารถขยายกิจการ เพิ่มการลงทุนได้จริง เพื่อให้โอกาสในการประกอบอาชีพของผู้กู้

กระบวนการของระบบสาเหตุของผู้กู้ในด้านการใช้จ่ายเงินการตลาด การทำบัญชี ใช้จ่ายเงินยังเป็นรูปธรรมแต่มีการหาความรู้เพิ่มเติมสม่ำเสมอ

ผลผลิตที่ได้ จะเห็นผลสำหรับผู้กู้ไปปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์เล็ก ค้าขายและบริการที่สามารถประเมินได้โดยใช้ระยะเวลาไม่ถึงปีแต่การทำนา เลี้ยงสัตว์ใหญ่ ซึ่งต้องใช้ ระยะเวลาอย่างน้อย 1 ปี

1.2 อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง บรรลุทั้ง 5 ข้อ ได้แก่

จุดประสงค์ ข้อ 1 การเกิดกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้าน และมีแนวโน้มที่คนในหมู่บ้านจะมีส่วนร่วมเห็นความสำคัญมากขึ้น ซึ่งกองทุนเป็น แหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ของประชาชน ซึ่งใน ส่วนของความเข้มแข็งและการอยู่รอดของกองทุนมีแนวโน้มอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เนื่องจากชาวบ้านให้ความ ร่วมมือในการจัดตั้งกองทุน และปฏิบัติตามขั้นตอน

จุดประสงค์ ข้อ 2 การมีระบบการบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึงมีการจัดตั้ง คณะกรรมการกองทุนมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างเหมาะสม มีการจัดการตามระเบียบสำนัก นายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและจัดทำระเบียบ ที่สอดคล้องกับสภาพของหมู่บ้านตามความเหมาะสม

จุดประสงค์ ข้อ 3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง กองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึงเปิด โอกาสให้คนในหมู่บ้าน ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาเห็นได้จากการ ทำประชาคม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งตนเองได้ทั้งหมดยังคง ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหรือกลุ่มคนภายนอกอยู่

จุดประสงค์ ข้อ 4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมคนในหมู่บ้านของกองทุนหมู่บ้านพุดชาริมบึง มีการรวมกลุ่มกันน้อยกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มทางสังคม เช่น กลุ่มสตรีแม่บ้าน

กลุ่มอสม. กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพเกษตรกร และมีความร่วมมือในการจัดตั้งกลุ่มทางด้านเศรษฐกิจขึ้นมาภายในอนาคตเพื่อประกันราคาผลผลิต

จุดประสงค์ ข้อ 5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นของคนในหมู่บ้าน พุทธาภิรมย์ มีความสามัคคี ซื่อสัตย์ ยกย่องคนทำความดี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัว ได้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและมีผู้นำที่เข้มแข็ง

2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

2.1.1 ประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จมาก่อนเป็นข้อมูล ข้อเสนอแนะให้คนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้และแนะนำในการประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาอาชีพให้ดีขึ้น

2.1.2 ประสบการณ์ที่ล้มเหลวทางด้านการตลาดหรือราคาตกต่ำทำให้คนในหมู่บ้านเกิดการเรียนรู้ที่จะปรับปรุงวิธีการ ปรับปรุงการผลิต ปรับปรุงผลผลิตให้ได้คุณภาพปริมาณและราคามากขึ้น โดยอาศัยการรวมกลุ่ม

2.1.3 เกิดการรวมกลุ่ม การเรียนรู้ร่วมกัน มีการแบ่งหน้าที่ การบริหารงานกองทุนและยอมรับความคิดเห็นร่วมกัน เกิดความสามัคคี

2.1.4 เกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายนอกเพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ทำงานมากยิ่งขึ้น

2.1.5 ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ในรูปแบบของการบริหารจัดการกองทุนและเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายในหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

2.2.1 ความไม่เข้าใจสมาชิกกองทุนที่มีต่อการจัดตั้งกองทุน

2.2.2 คนในหมู่บ้านยังมีสภาพการเป็นลูกหนี้ของธนาคารทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ ทำให้ไม่สามารถเพิ่มการลงทุนให้เติบโตได้ในระยะเวลานาน

2.2.3 คนในหมู่บ้านยังประสบปัญหาการขาดทุนก่อนนี้ จึงทำให้การลงทุนครั้งต่อไปยังต้องมีความเสี่ยงในการลงทุนและอาจประสบปัญหาการขาดทุนมากขึ้นถ้าราคาผลผลิตตกต่ำ

2.2.4 สภาพภูมิอากาศไม่เหมาะสม เช่น อากาศแห้งแล้งฝนไม่ตกตามฤดูกาลหรือฝนทิ้งช่วง น้ำท่วม

2.2.5 ด้านสุขภาพ ร่างกาย โรคภัย พุทธาภิรมย์ที่ไม่เอื้อต่อการทำงานและเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมาก

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนามผู้วิจัยได้สร้างเครือข่ายองค์กรย่อยภายในหมู่บ้านและตำบล ได้แก่ กลุ่มสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เป็นกลุ่มแห่งการเรียนรู้ปัญหาาร่วมกัน และร่วมแก้ปัญหาโดยกระบวนการ การทำประชาคม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในหมู่บ้านมีความสามัคคี เสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรู้ทำความดี มีความเป็นผู้นำไม่เล่นการพนัน ไม่ติดยาเสพติด

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

5.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไป 1 ปีสมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินกิจการสามารถก่อให้เกิดรายได้ ขยายฐานการผลิตและสามารถนำเงินส่งคืนแก่กองทุนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้กองทุนมีเงินหมุนเวียนมากขึ้นและสมาชิกผู้กู้มากขึ้นกว่าและวงเงินกู้มากขึ้นตามลำดับ

5.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการสามารถเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพ พัฒนาอาชีพและสร้างฐานทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งกว่าเดิม

5.3 ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตคนในหมู่บ้านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีกระบวนการเรียนรู้ ฟังพาดูด้วยกันมากยิ่งขึ้นและมีประสิทธิภาพในการทำงานที่ต่างไปจากเดิมมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

2.1.1 ระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้านควรวางแผนให้เข้มงวดในเรื่องระเบียบการคืนเงิน

2.1.2 หลักเกณฑ์การพิจารณาผู้ที่สมควรได้รับอนุมัติเงินกู้ให้มีความเป็นธรรมและไม่เกิดช่องว่างในทางปฏิบัติ เช่น ความขยัน ความซื่อสัตย์ ความประหยัด

2.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้านควรให้ความรู้เรื่องขั้นตอนและระเบียบต่างๆ ของโครงการทั้งหมดเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นการทบทวนความรู้ความเข้าใจอย่า ชัดเจนสามารถปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

2.2.1 ควรมีการฝึกอบรมให้ความรู้และประชาชนในหมู่บ้านให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2.2.2 ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ ในการบริหารจัดการกองทุนมากยิ่งขึ้น

2.3 ข้อเสนอแนะนำเงินไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

2.3.1 คณะกรรมการควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้กู้ในหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการจัดฝึกอบรมหรือฝึกทักษะอาชีพให้ความรู้ในการประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ให้กับสมาชิกเพื่อให้ผู้กู้มีความรู้ความชำนาญและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น

2.3.2 ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประกอบอาชีพอยู่เสมอ เพื่อแลกเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน นำปัญหาร่วมกันเสวนาแก้ไข หรือแนะแนวทางที่ดีให้กับผู้ประกอบอาชีพเดียวกันในหมู่บ้าน

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ควรมีการประเมินผลของโครงการด้านคุณภาพประ โยชน์ ที่เกิดขึ้น โดยเน้นในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ เพื่อมองถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจริงนอกเหนือจากรายได้ของผู้กู้ และควรศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการผู้กู้ที่เสนอและแนวโน้มของตลาด

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ, ทบวงมหาวิทยาลัย, สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา, และสภาสถาบันกษัตริย์, สำนักมาตรฐานการศึกษา. 2545. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้ประกอบการเรียน หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ สาขาวิชาการจัดการและการวางแผนธุรกิจ. กรุงเทพฯ : ศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคค์ จำกัด.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน, และศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อม และประชาชน. (ม.ป.ป.). คู่มือการพิจารณาเงินกู้ สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน. 2544. คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุน และติดตามการดำเนินงานกองทุน หมู่บ้าน ระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2544ก. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุน หมู่บ้าน และชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- _____. 2544ข. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 . สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.
- เจดีย์ว บุรีภักดี และคณะ. 2545ก. เอกสารประกอบการวิจัยชุมชน หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ .
- _____. 2545ข. เอกสารประกอบวิชาสารนิพนธ์ หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัท เอส.อาร์.พริ้นติ้ง แมส โปรดักส์ .
- จิตยา สุวรรณชะฎู และคณะ. 2545 . เอกสารประกอบการจัดการธุรกิจชุมชน หลักสูตร ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัทศรีสยามพริ้นท์แอนด์แพคค์ จำกัด.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544 .คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาการจัดการ โครงการและประเมินโครงการ. นครราชสีมา.

สมหวัง พิริยานูวัฒน์. 2545. เอกสารประกอบการเรียน ชุดวิชาการประเมินเพื่อการ

พัฒนา. นครราชสีมา : ทัศนทองการพิมพ์ .

_____. 2524. การประเมินโครงการประชุม : หลักการและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ : พีรพัธนา.

_____. 2528. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. 2545. คู่มือ

การทำบัญชี และรายงานสำหรับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ :

สหมิตรพรินต์ติ้ง.

5 ปีวิกฤตคนไทยแย่ง –จนเพิ่ม[ออนไลน์]. ได้จาก:http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam

/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429\$db=1429\$db_file 2/8/45

เศรษฐกิจไทยปี 2545-2546...ได้รับแรงหนุนจากการใช้จ่ายภายในประเทศ[ออนไลน์]. ได้จาก:

[http:// www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country..../index.html?](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

[topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file 2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

เว็ลด์แบงก์ชี้หลังวิกฤตคนไทยจนเพิ่ม 3 ล้านคน[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://www.rakbankerd.](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

[com/benny/01_jam /thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429\\$db=1429\\$db_file](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

[2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2542[ออนไลน์]. ได้จาก:[http://](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

[www.rakbankerd.com/benny/01_jam /thaiinfor/country..../index.html?topic_id= 1429](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)

[\\$db=1429\\$db_file 2/8/45](http://www.rakbankerd.com/benny/01_jam/thaiinfor/country..../index.html?topic_id=1429$db=1429$db_file 2/8/45)